

ISAVSMELTING OG POSTGLACIALE FLAUMSKREDVIFTER I ARNA, HORDALAND

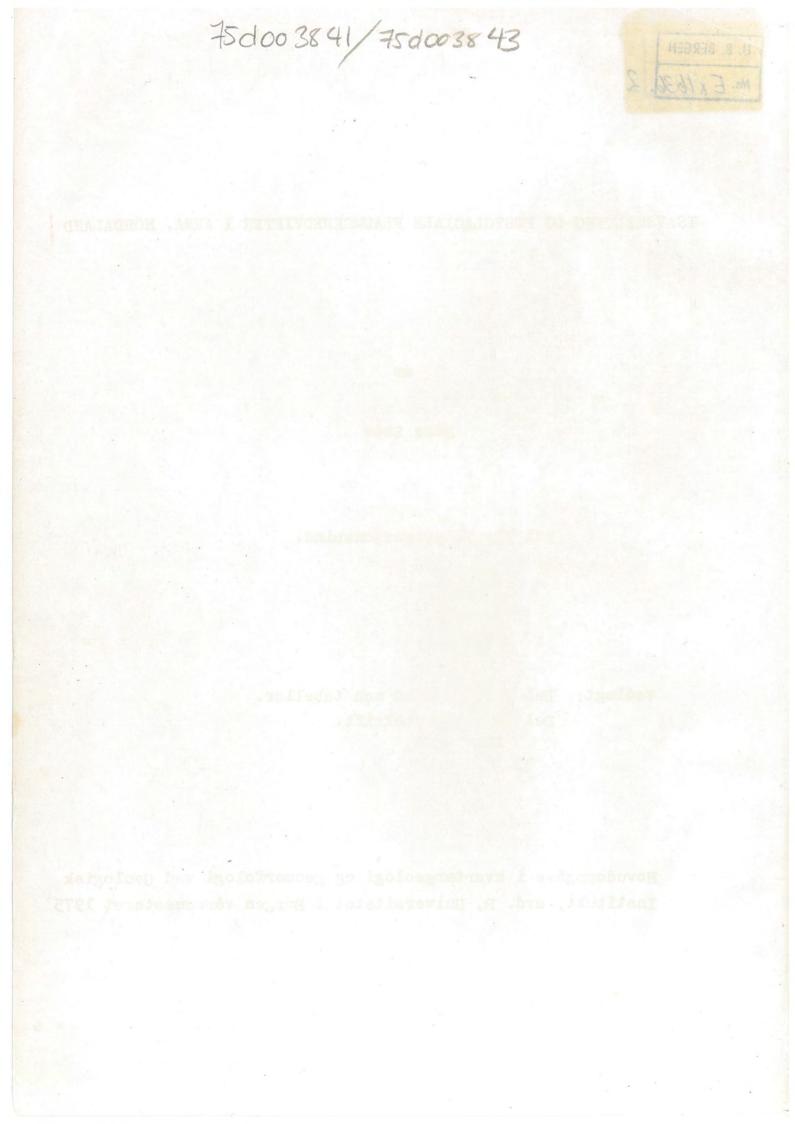
av

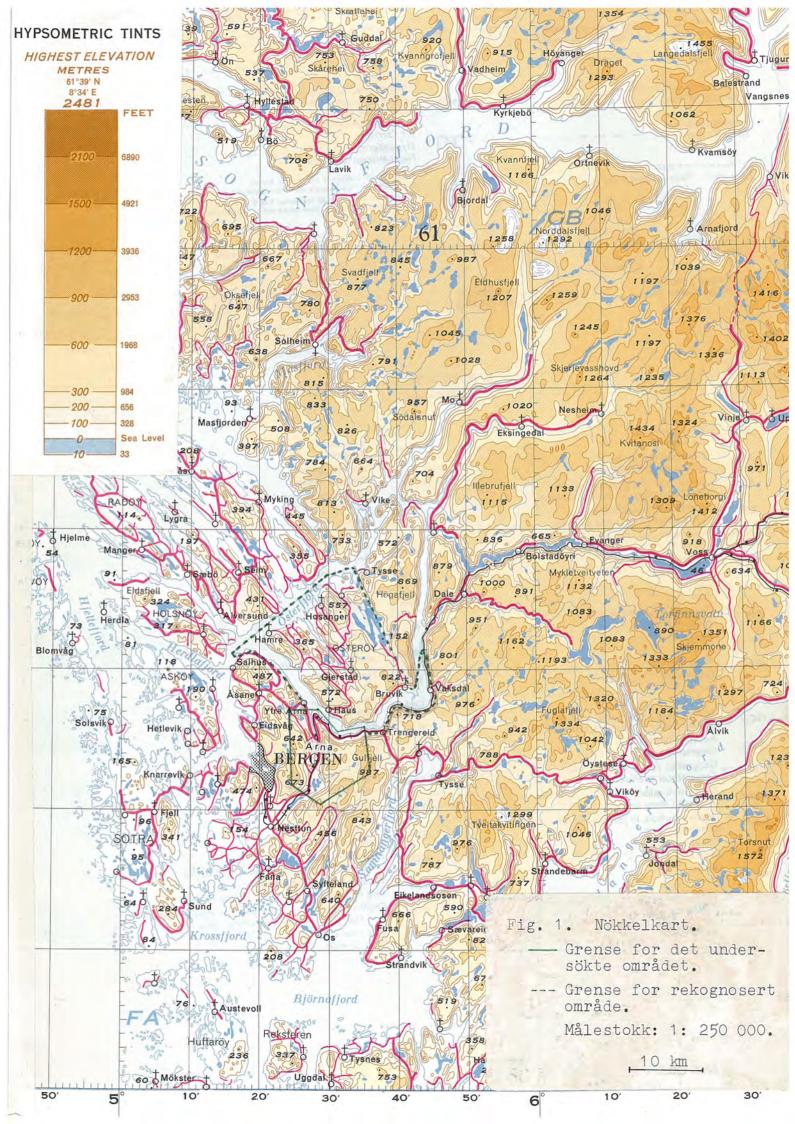
Kåre Skår

Del II: Illustrasjonsbind.

Vedlagt: Del I: Tekstbind med tabellar. Del III: EDB-utskrift.

Hovudoppgåve i kvartærgeologi og geomorfologi ved Geologisk Institutt, avd. B, Universitetet i Bergen vårsemesteret 1975

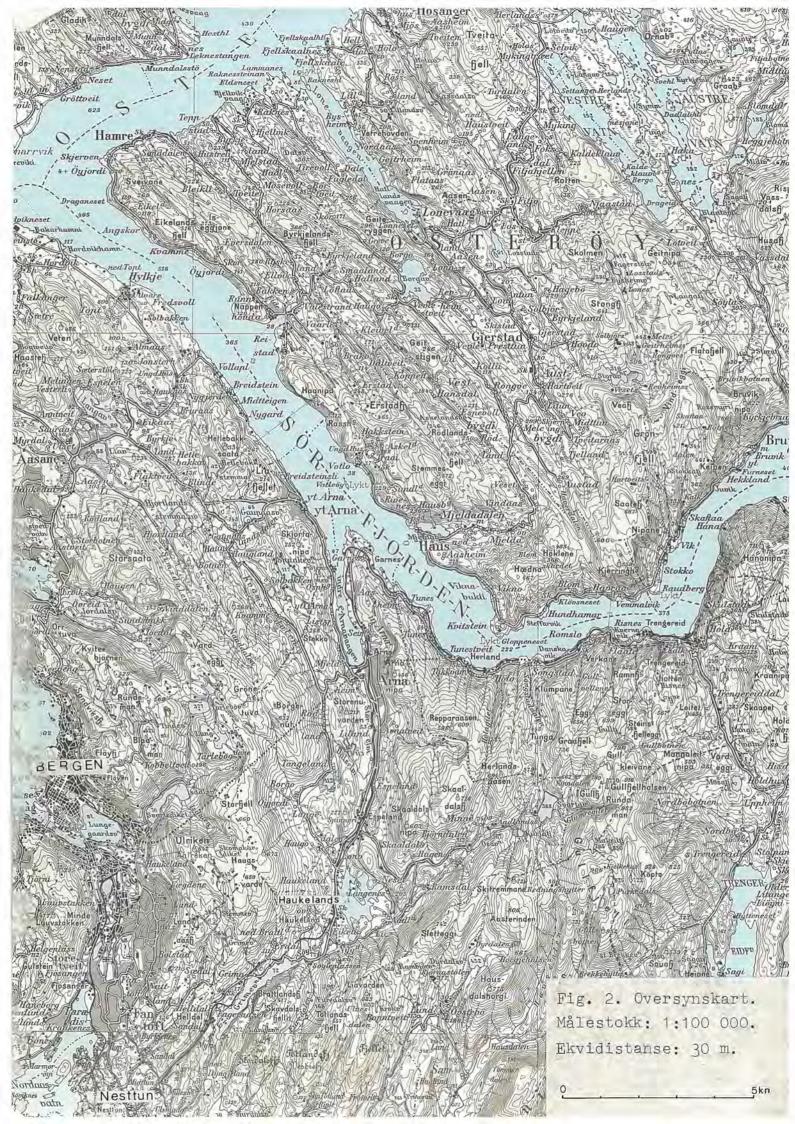

Fig. 3. Flyfoto over Arnadalen. Fotoretning mot sör. Biletet er teke för 1947. (Foto: Fjellanger Wideröe A.S.)

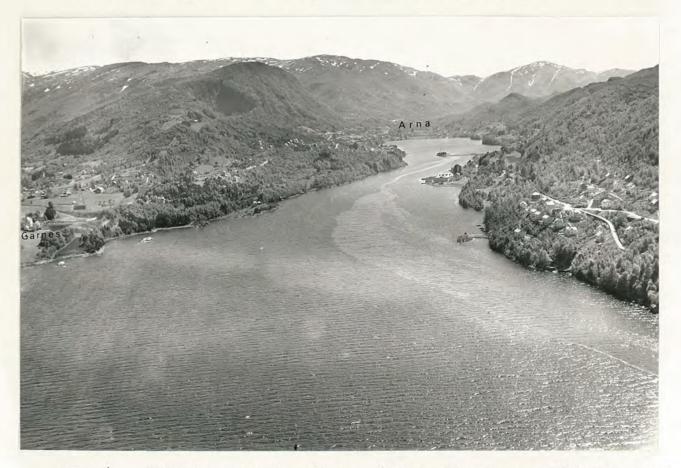

Fig. 4. Flyfoto over Arnavågen. (Foto: Fjellanger Wideröe A.S.)

Fig. 5. Kvam - Borgo-dalen ved Borgo, sett mot nord-aust.

Fig. 6. Kvam - Borgo-dalen mellom Borgo og Haukelandsvatnet.

Fig. 7 viser ein del av den fluviale dalgreina mellom Osavatnet og Espeland. (Dalen er merkt med raude prikkar.). Fotoretning mot söraust.

Fig. 8. Den glaciale dalgreina. Heilt til högre ser ein litt av den fluviale dalen. Fotoretning mot sörvest.

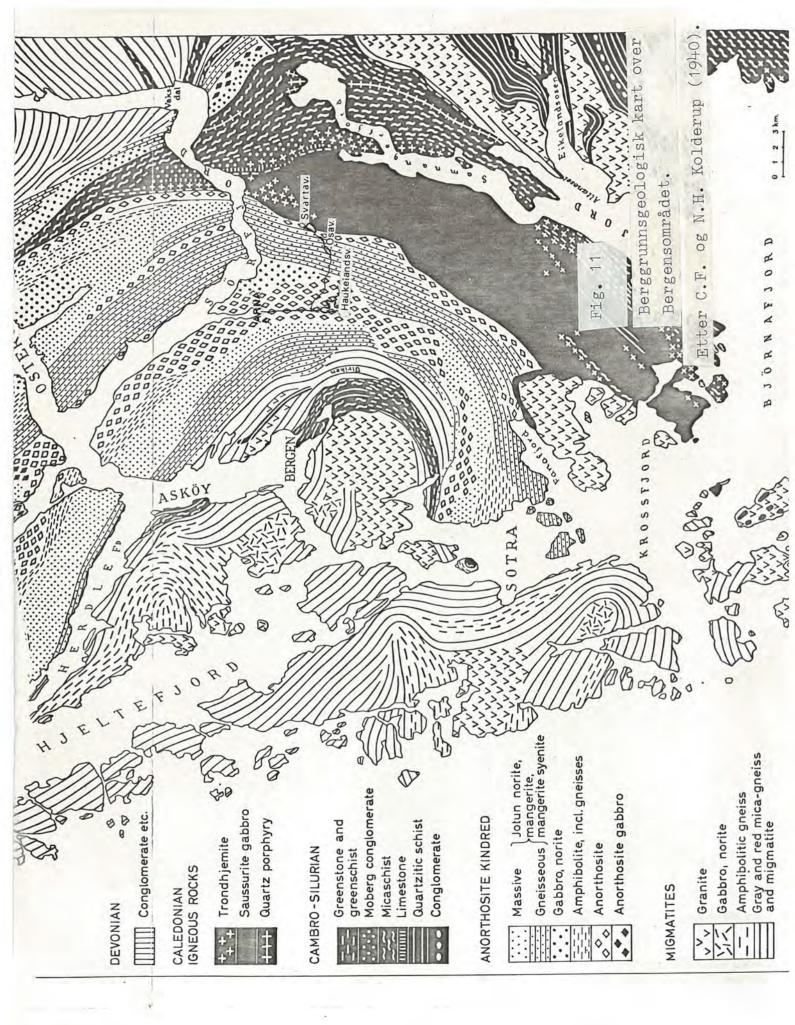

Fig. 12. Tydelege skuringsstriper med nordleg retning ved Mjeldheim, Arna.

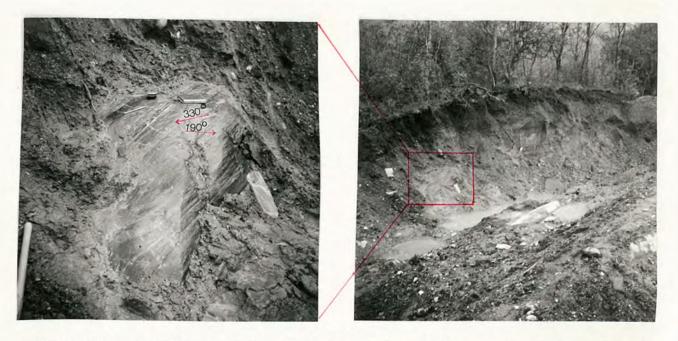

Fig. 13. Skuringslokalitet i Arnadalen (Plansje 1, lok. 174), som tydeleg viser både nordleg og sörleg isrörsle. Lokaliteten ligg under eit ca. 1 m tjukt morenedekke. Over morenen ligg sand og grus (2 - 4 m). Fjellknausen som biletet viser, er til högre berre skurt av is med nordleg retning (330°). Elles finst det dessutan tydelege eldre striper med retning 190°.

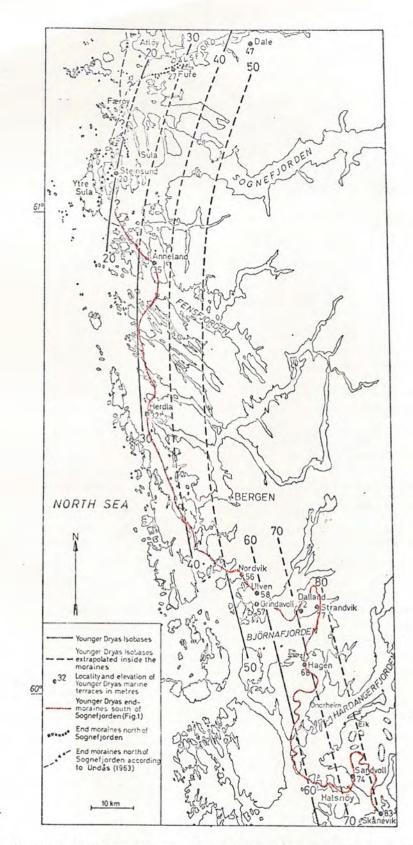
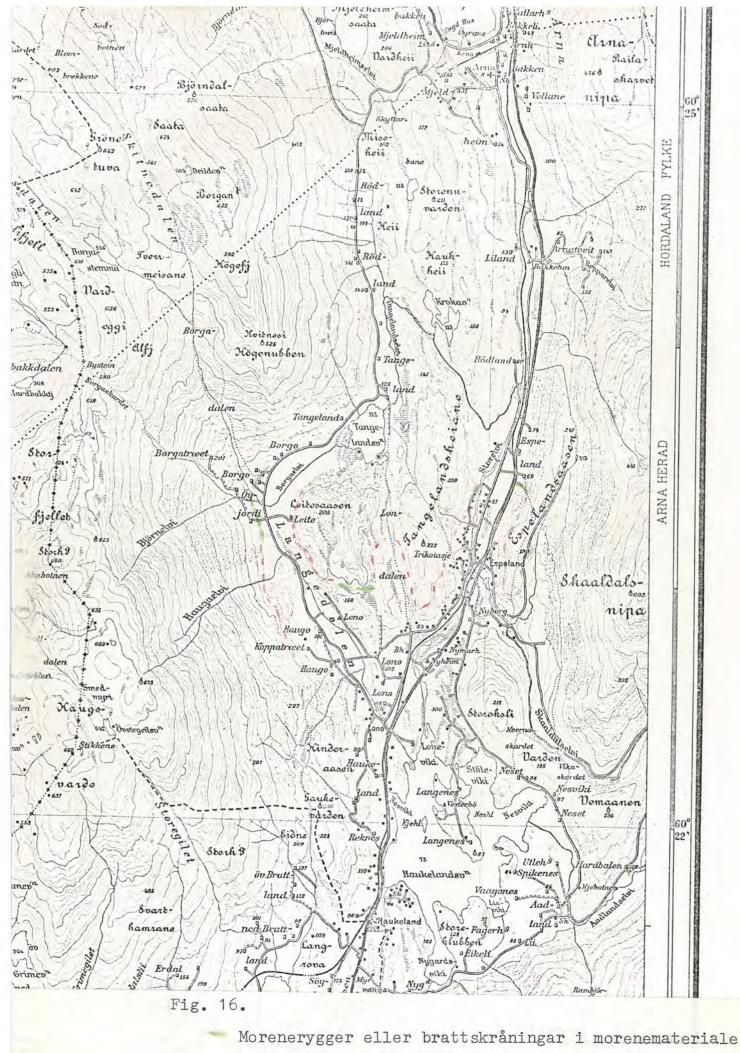

Fig. 14

Kartet viser kor den ytste isranda låg i Yngre Dryas. Isobasane for den same perioden er innteikna. (Etter Aarseth og Mangerud 1974)

Fig. 15. Grove skuringsstriper med vestleg retning, Vidden, Byfjellet. (Foto: Anne Margrete Behrentz.)

som truleg representerer israndavsetningar.

-- Tenkt israndline.

Fig. 17. Morenerygg, Espeland. Fig. 18. Morenerygg, Lono. Sett mot aust.

Ca. 130 m o. h. Sett mot sörvest.

Fig. 19. Borgo. I dalsida til högre på biletet er store morenekonsentrasjonar med brattkant mot aust (prikka line). Truleg iskontakt. Fotoretning mot sör.

Fig. 20 viser vest- og nordaust-sida av Svartavatnet. På vestsida av vatnet ligg mykje morenemateriale, til dels konsentrert i haugar og rygger. (Den prikka lina markerer mørenerygger)

Fig. 21 viser ein 6-7 m hög morenerygg ved A på Fig. 20. På overflata er ein del blokker. Fotoretning mot nordaust.

Fig. 22. Den same moreryggen lenger nord (prikka). B på Fig. 20. Fotoretning mot aust.

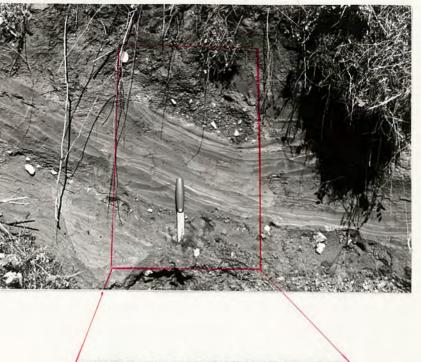
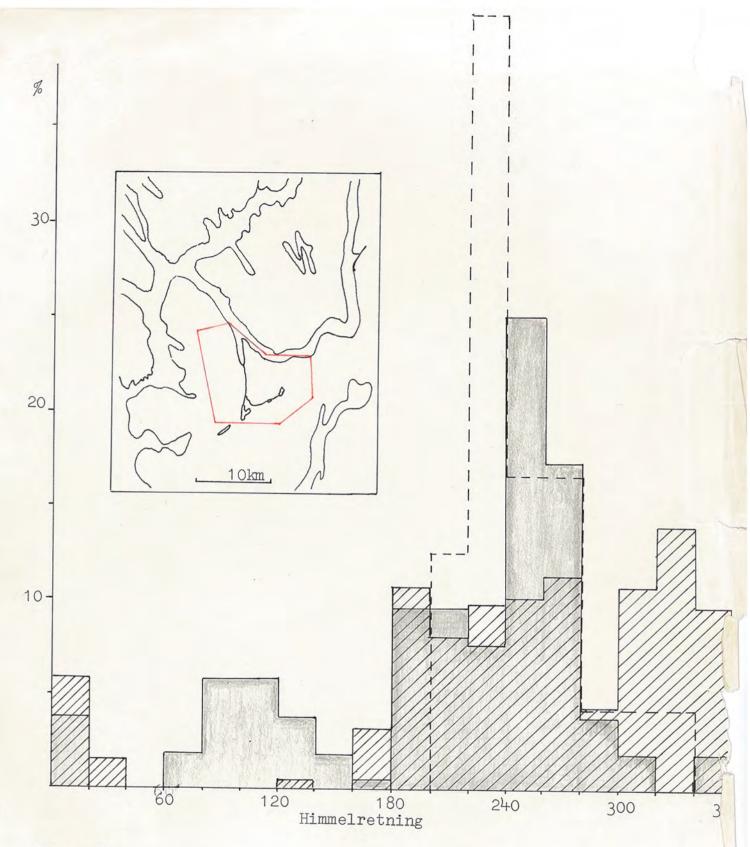

Fig 24.

Fig. 23 og 24 syner lagdelt finmateriale under usortert materiale ved Svartavatnet. Laga er ujamne, med små forkastningar og foldingar. Legg merke til erosjonskontakten under det övre, usorterte materialet.

Fig. 23.


```
Fig. 25.
```

Retninga til skuringsstriper i ulike högdeintervall, for det området som er avmerkt på det innfelte kartet.

> Striper i området over 600 m o.h. Striper i området mellom 300 og 600 m o.h. Striper i området under 300 m o.h.

	N AN
Sol States	Herdla-morenen. Eldste isrörsle. Hovudframstöytet. Framstöytet i Yngre Dryas. Avsmeltingsfasen i Yngre Dryas. Lokalglaciasjon tidleg i Preboreal.

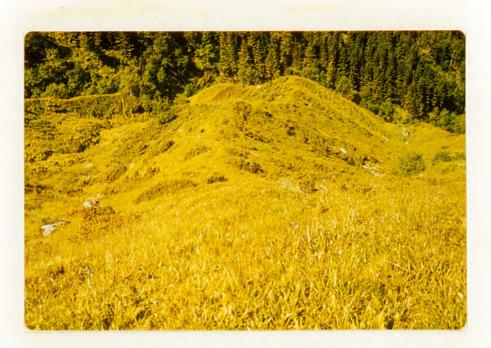

Fig. 27. Ryggforma erosjonsrest av morenemateriale i Rambjörsgilet. Sett nedetter ryggen, mot nordvest ca. 380 m o.h.

Fig. 28. Vestsida av Rambjörsgilet. Sett mot vest, ca. 400 m o.h.

Fig. 29. Ådlandselva sitt dalföre, sett mot aust.

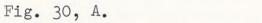
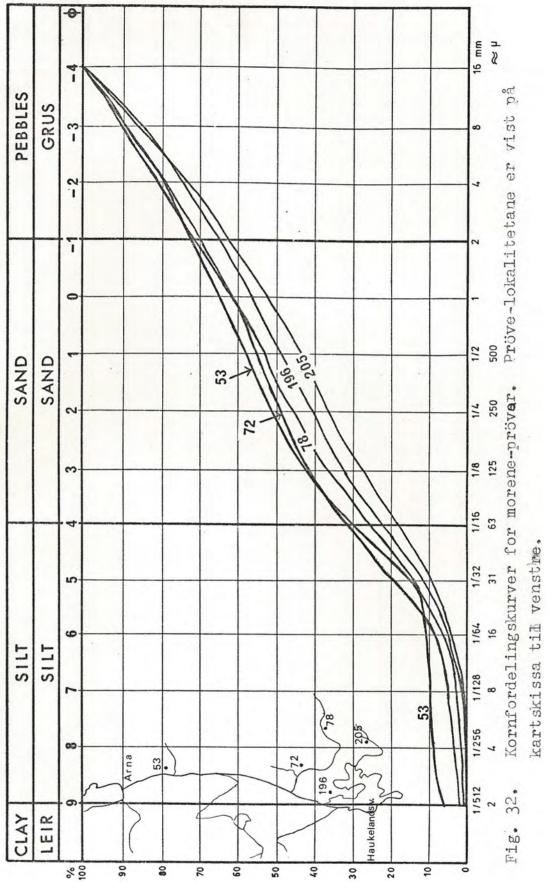

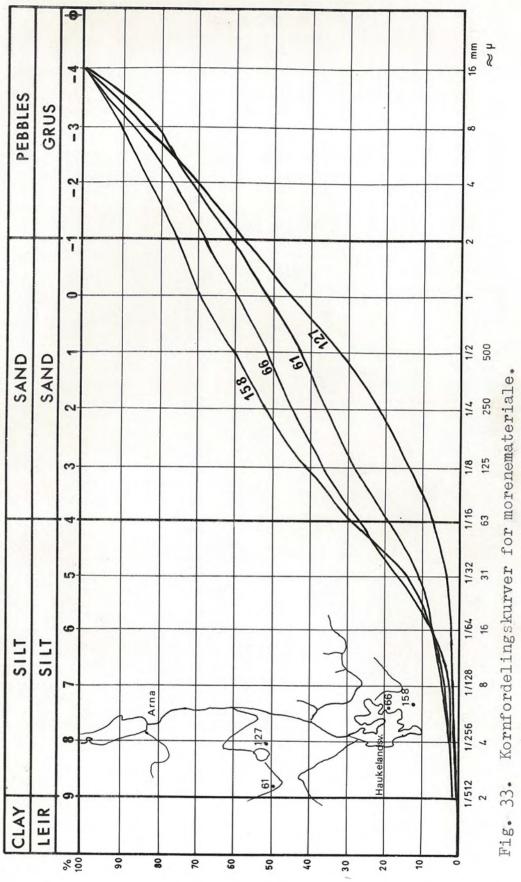

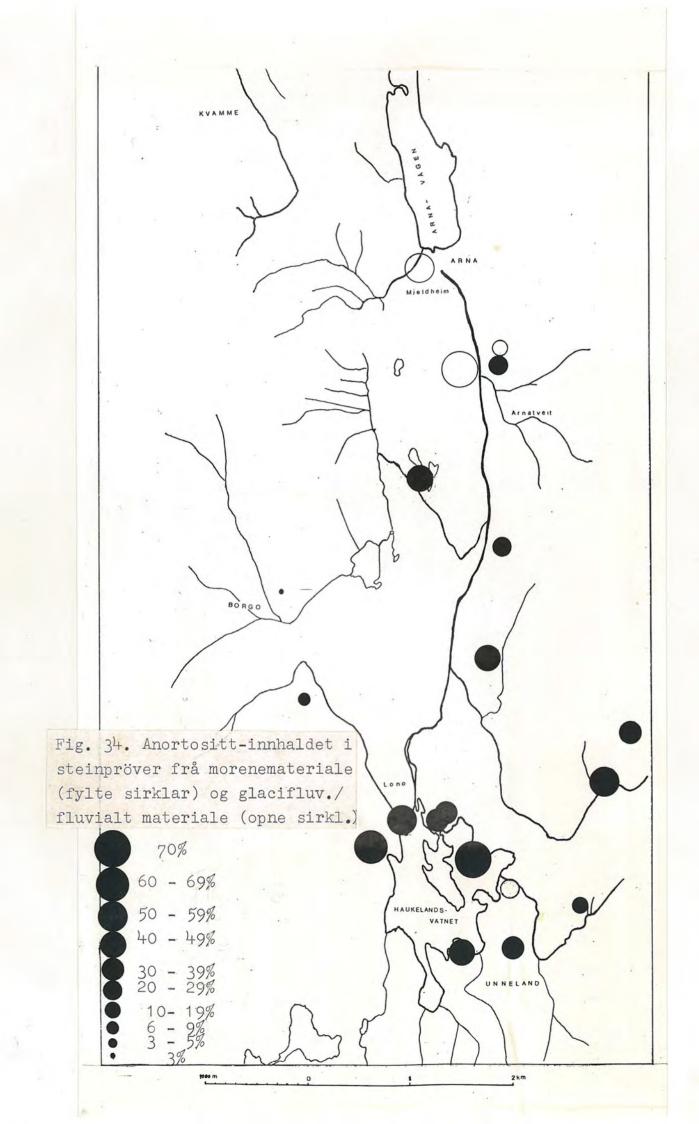
Fig. 30, A viser vestsida av Kvamsdalen, om lag ved dalen sitt högaste punkt mellom Mjeldheim og Kvamme. (Sett mot sör.) Fig. 30, B viser den nesten snaue austre dalsida, om lag same stad.

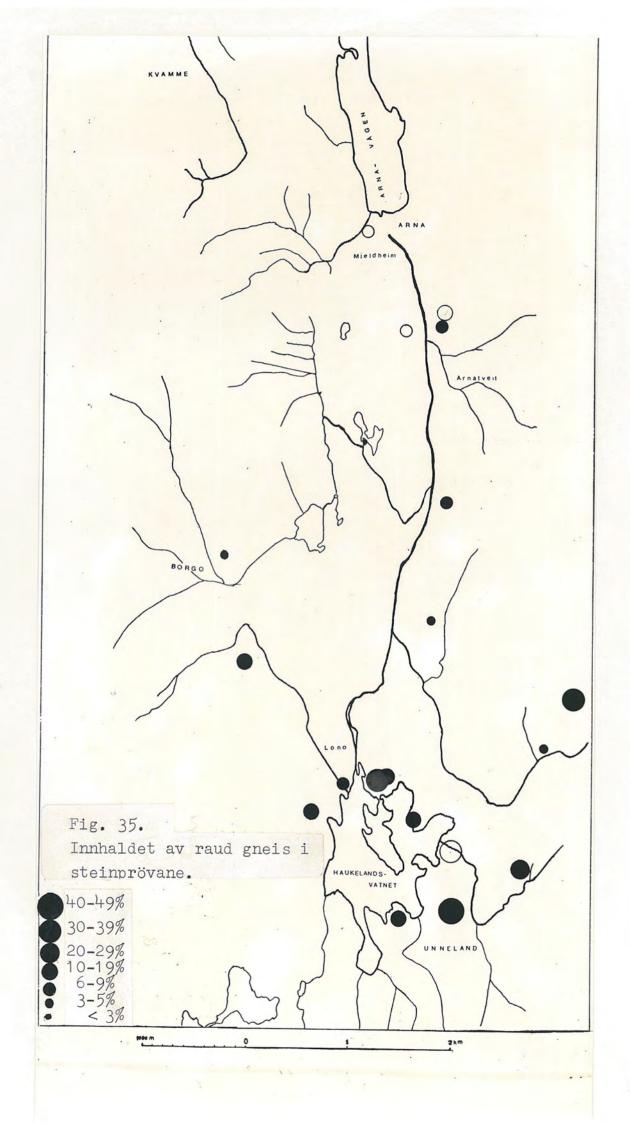

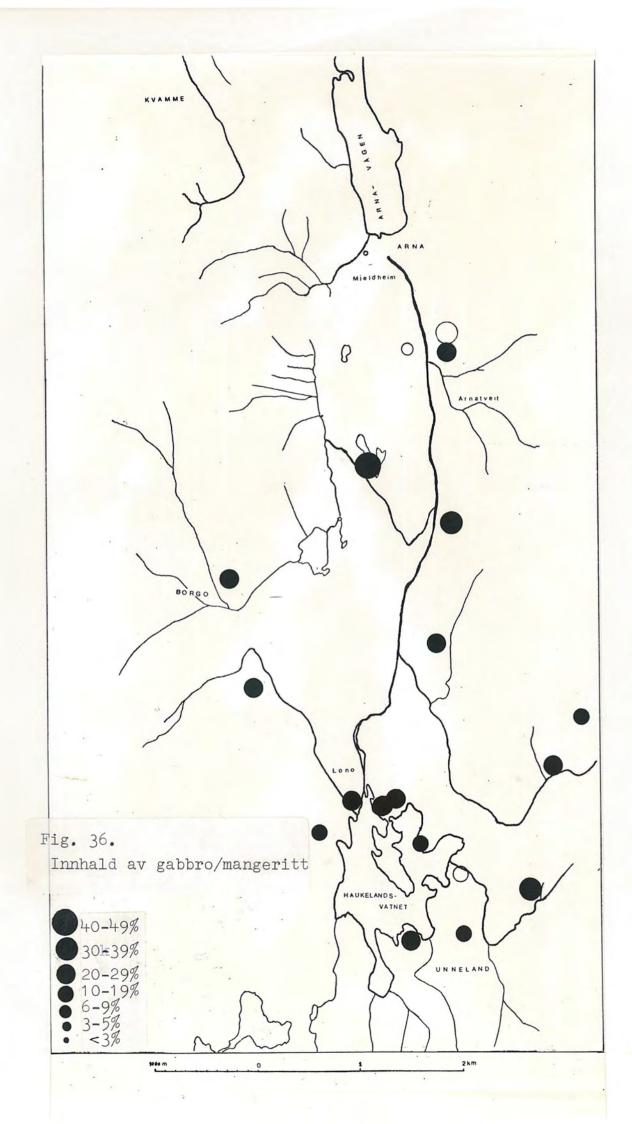
Fig. 31. Bunnmorene i dalbotnen like nord for det området som Fig. 30 viser. Den stipla lina markerer erosjonskant ned mot bekken.

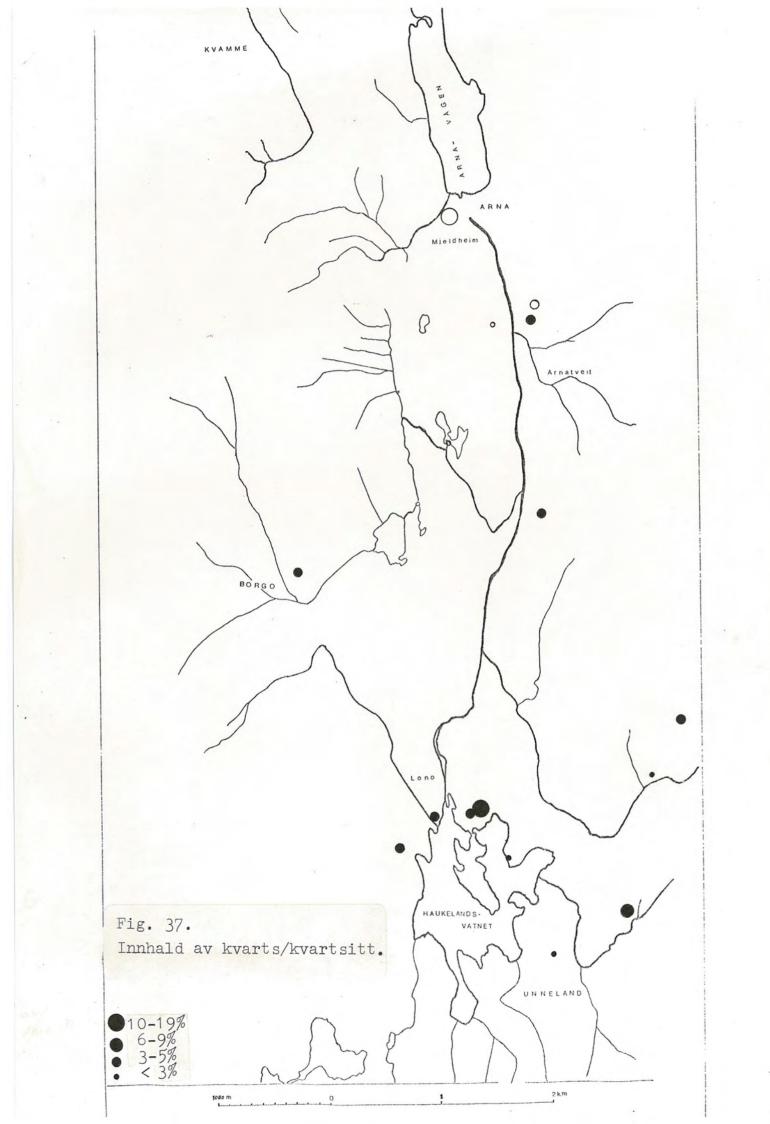

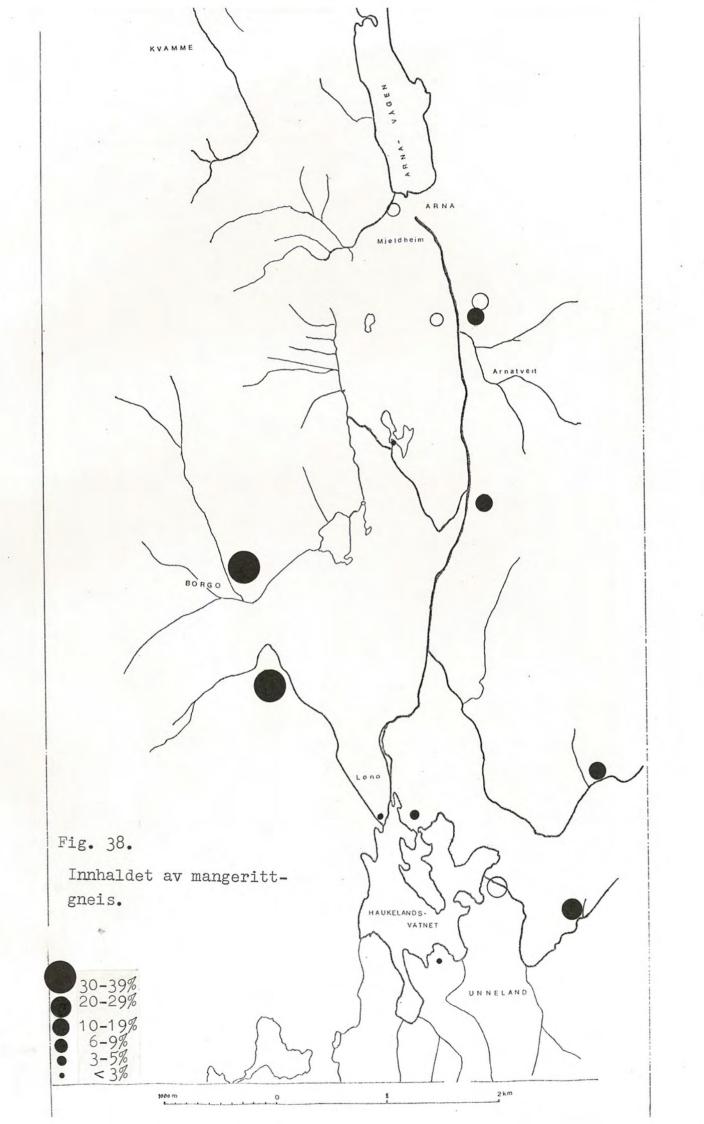

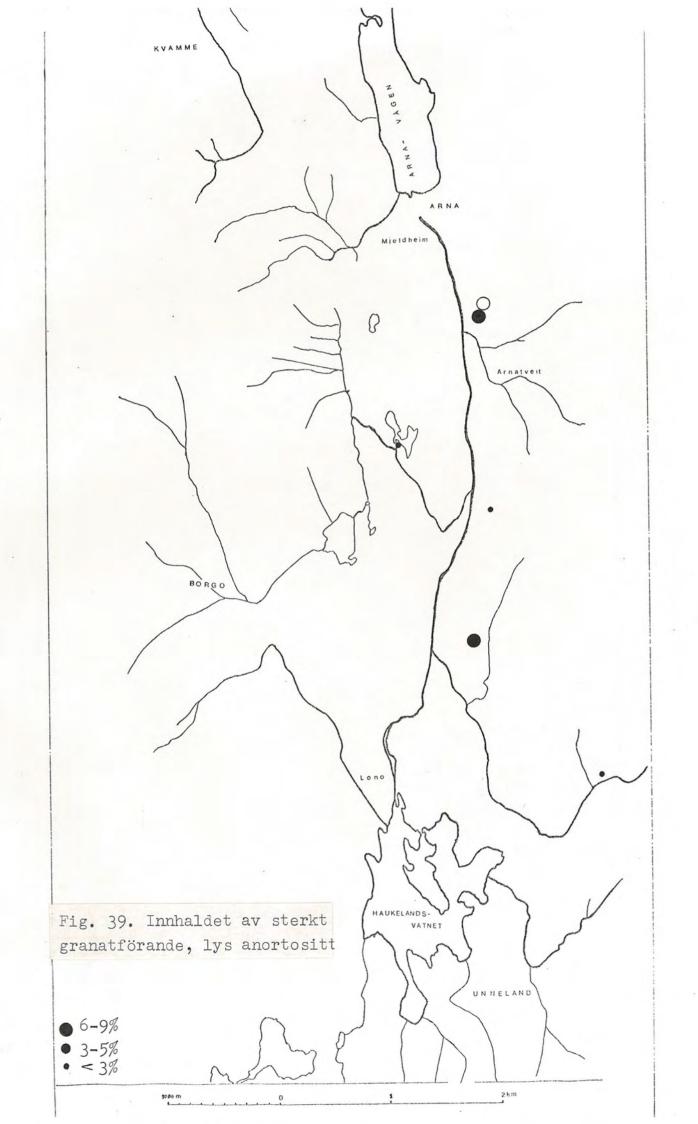

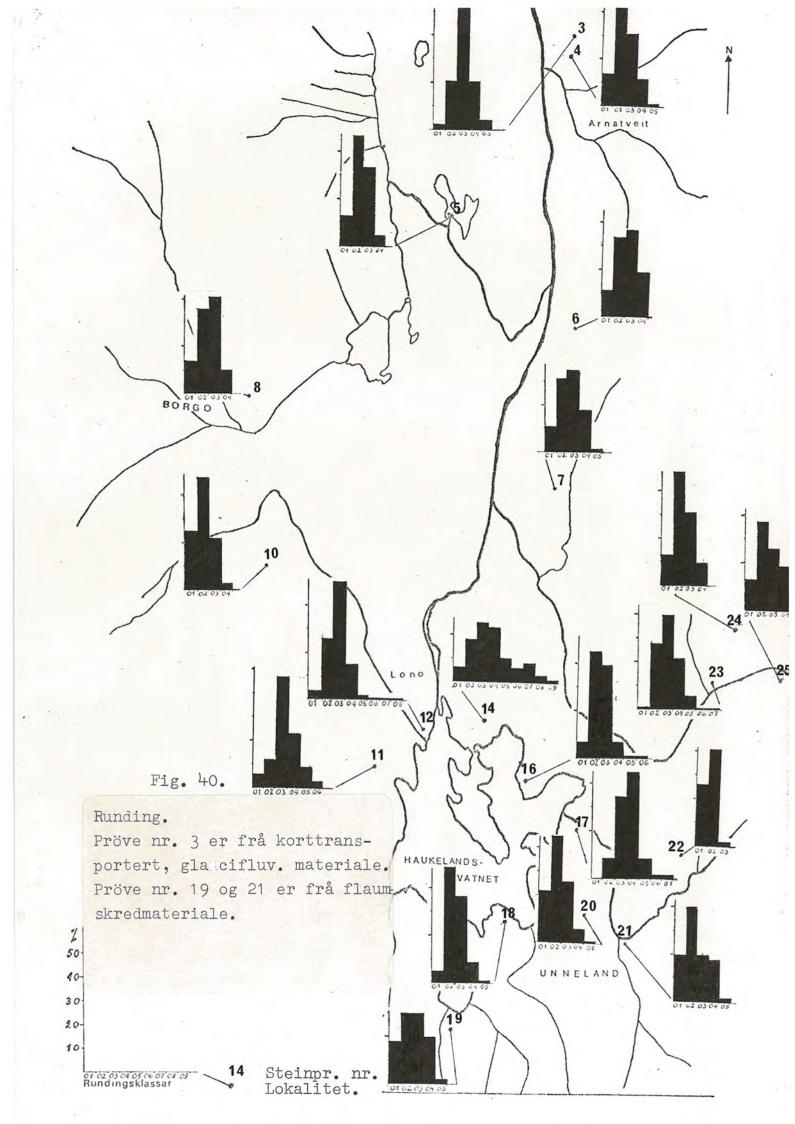

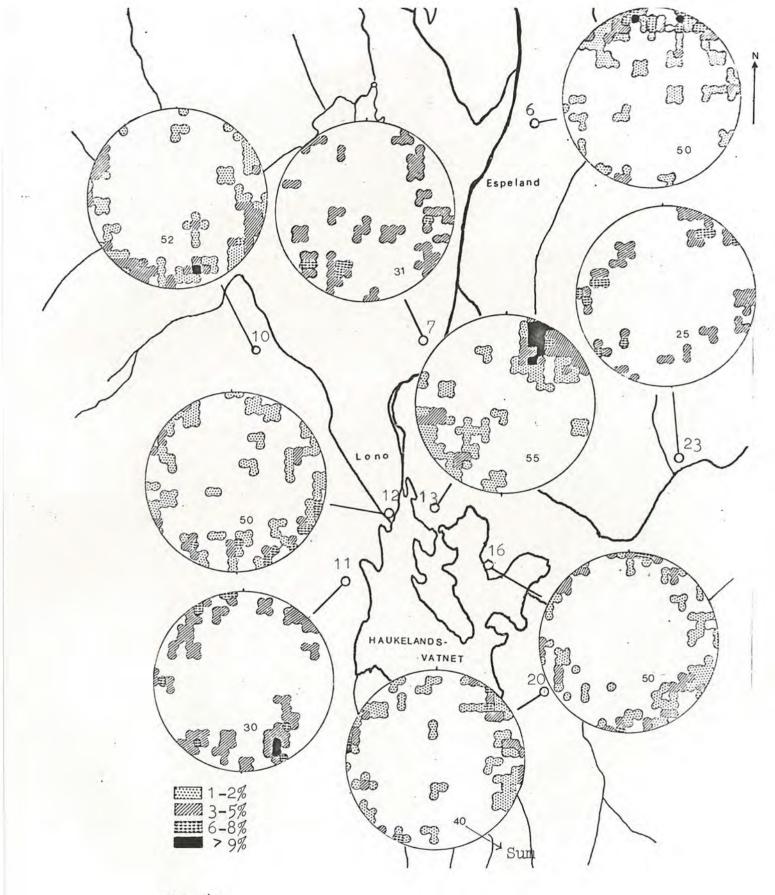

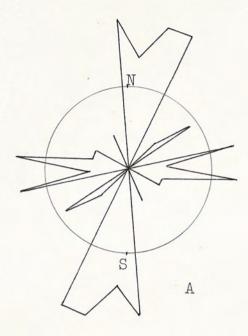

Fig. 41.

Retningsanalyse av stein frå morenemateriale. Resultata er innteikna på Smith's nett.

.

42

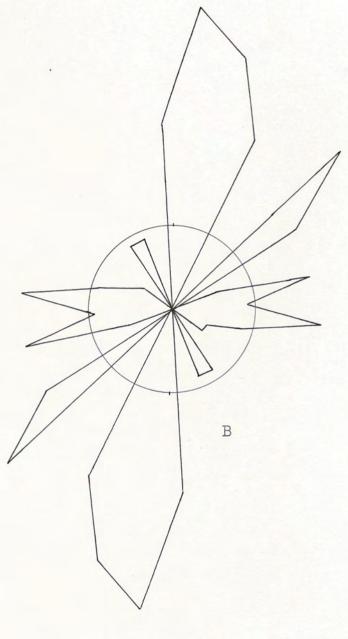

Fig. 42.

A viser orienteringa til steinmaterialet i pröve nr. 14 etter at 30 stein er målte. B viser den same pröven etter at 55 stein er talt.

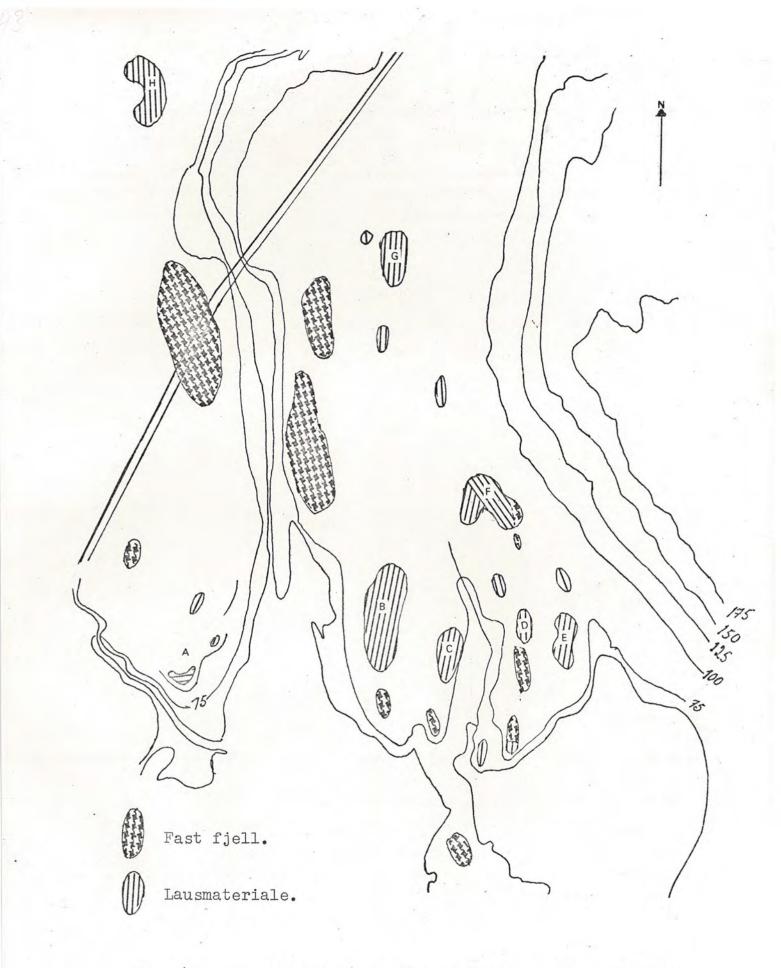

Fig. 43. Haugar i fast fjell og lausmateriale nord for Haukelandsvatnet.

Fig. 44. Morenemassar med bratt proksimalskråning mot söraust, ved Lone camping. Fotoretning mot nordaust.

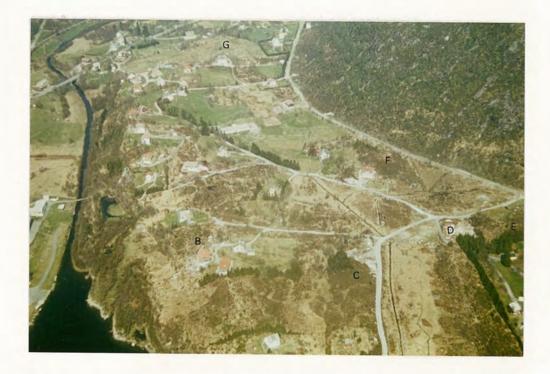
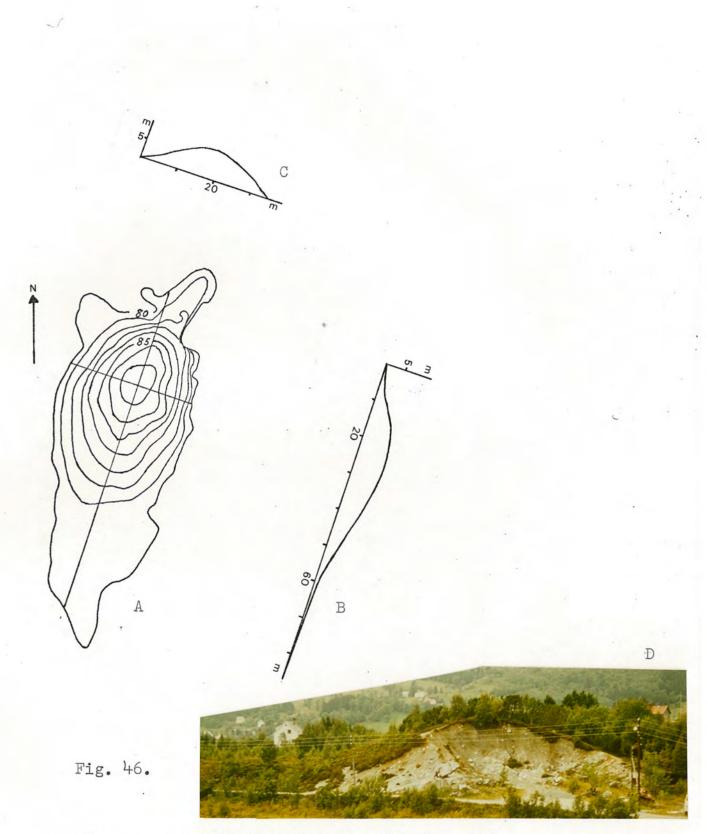
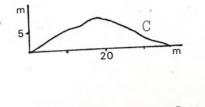

Fig. 45. Området nord for Haukelandsvatnet. Haugane er avmerkt med dei same bokstavane som på Fig. 43.

Rygg nord for Haukelandsvatnet (C, Fig. 43).

- A. Grunnprofil.
- B. Lengdesnitt.
- C. Tverrprofil.
- D. Foto mot sörvest.

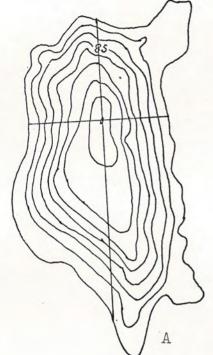

Fig. 47.

Rygg nord for Haukelandsvatnet (G, Fig. 43).

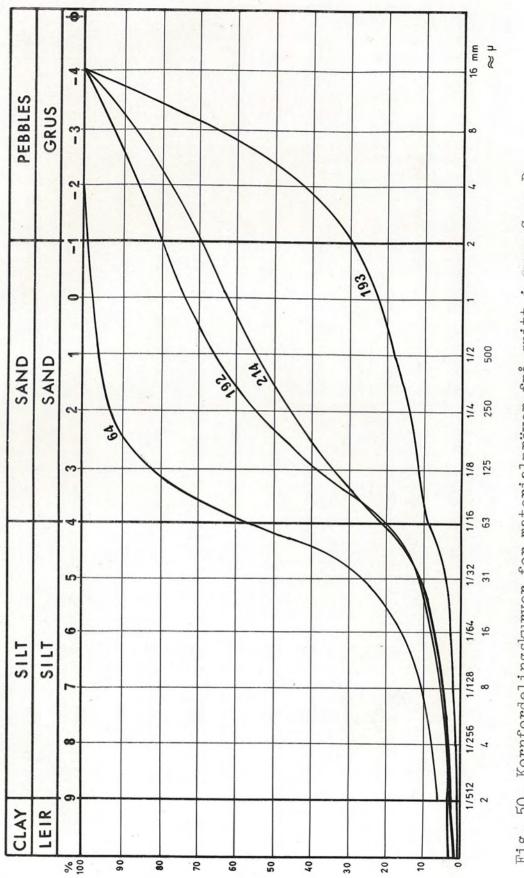
- A. Grunnprofil.
- B. Lengdesnitt.
- C. Tverrprofil.
- D. Ryggen sett mot aust.

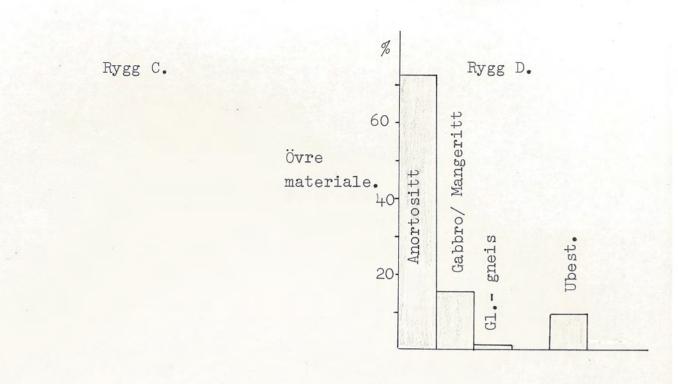
Fig. 48. Snitt i rygg C. Övst viser snittet skarpkanta, usortert materiale. Lengre nede er materialet svært sandig, og steinmaterialet er betre runda. I denne delen er det og parti med godt sortert sand.

Fig. 49. Snitt i rygg D. Övst viser snittet skarpkanta materiale med jernutfelling. Lengre nede ligg morene med betre runda materiale. Nedst viser snittet eit sandparti. Den stipla lina markerer nedre grense for det övre materialet.

51

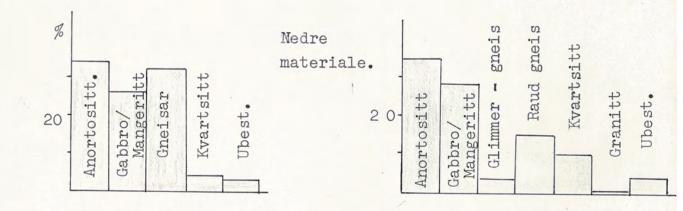

Fig. 51. Resultatet av steinteljing frå rygg C og D.

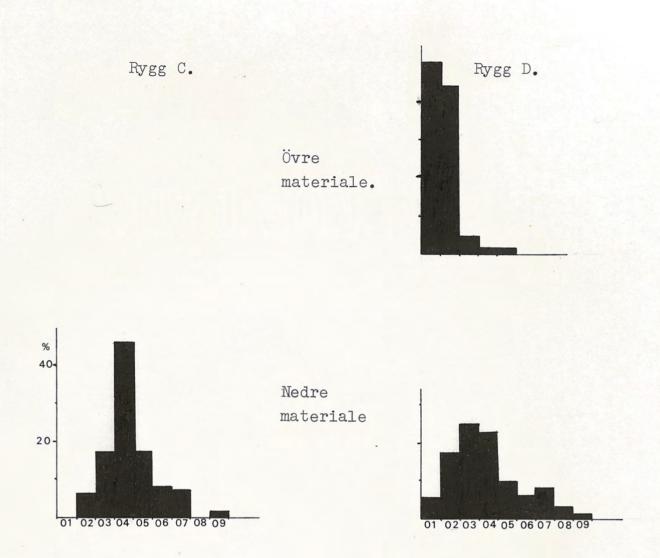

Fig. 52. Resultatet av rundingsanalysen av materiale frå rygg C og D.

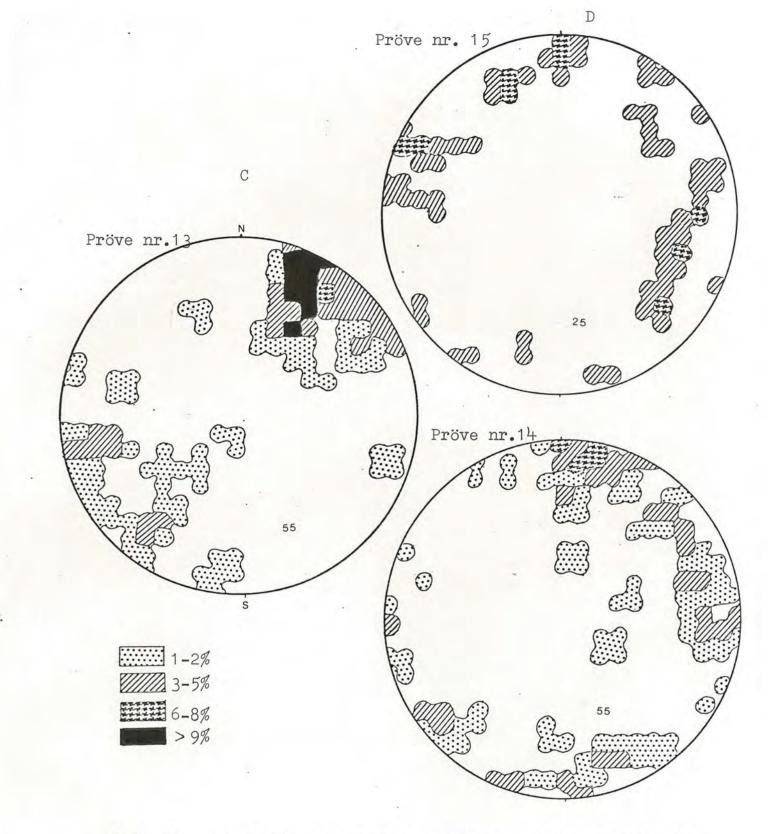

Fig. 53. Resultatet av retningsanalyse av steinmateriale frå rygg C og D. Pröve nr. 13 er teken ca. 3 m under overflata i rygg C, og pröve nr. 14 ca. 2 m under overflata i rygg D. Pröve nr. 15 er fra den övre m i rygg D.

Fig. 54. Silt-avsetningar på austsida av Arnadalen, nord for Rödland.

Fig. 55. Terrasseflate, 60,5 m o.h., ca. 300 m sör for Liland. I bakgrunnen ser vi garden Liland med lågare terrasseflater.

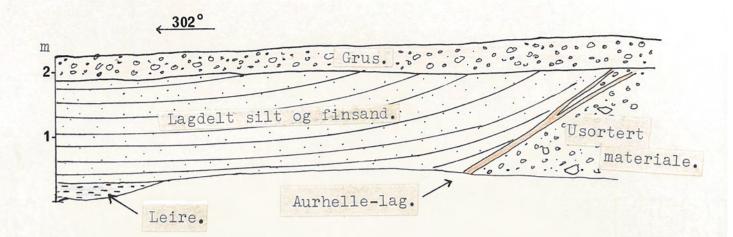

Fig. 56.

Skissen viser snitt i terrassen ved Toro fabr., Arna.

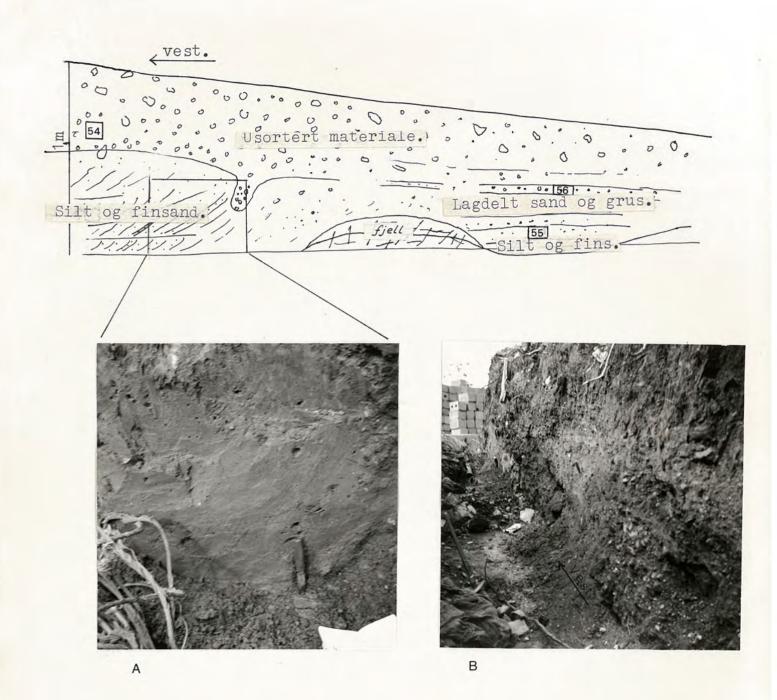
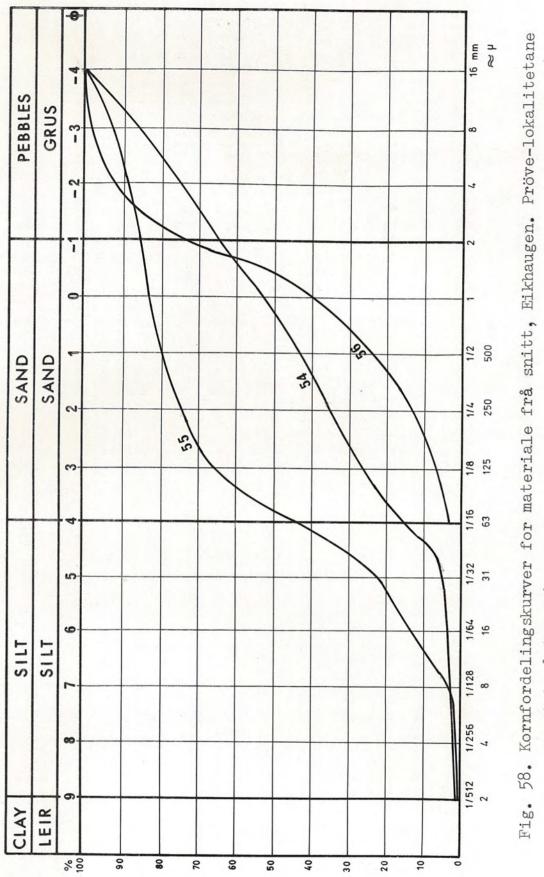

Fig. 57. Snitt, Eikhaugen (gröft).

A viser ein del av silt- og finsand-partiet til venstre i snittet. B er eit foto som er teke langs etter gröfta, og viser materialet aust for fjellknausen.

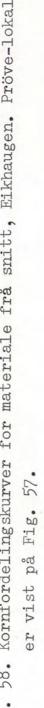

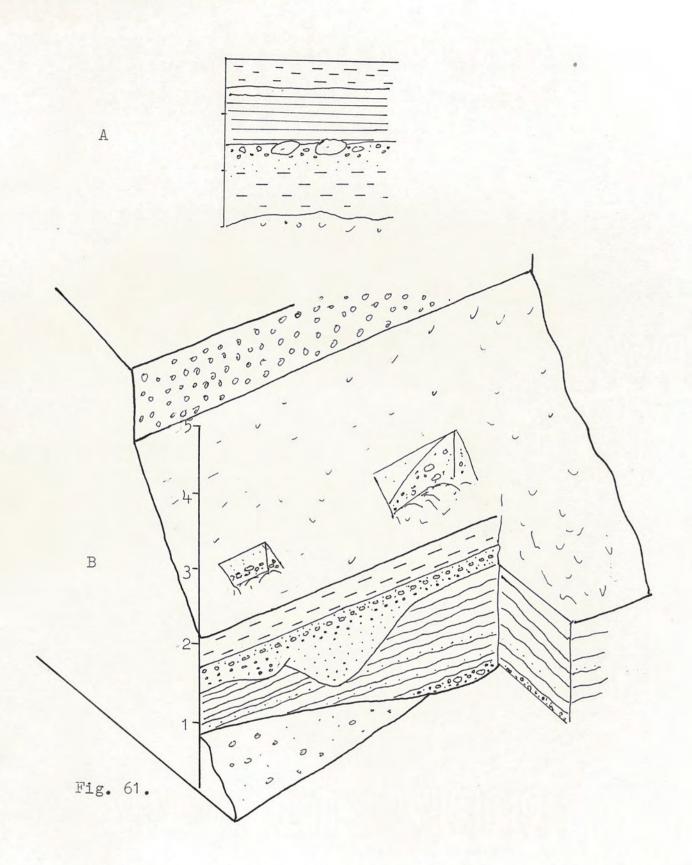

Fig. 59. Eikhaugen. Den undersökte gröfta er avmerkt. (Fotoretning mot vest.)

Fig. 60. Avsetnigen ved Mjeldheim. Flyfoto: Inge Aarseth.

23.84

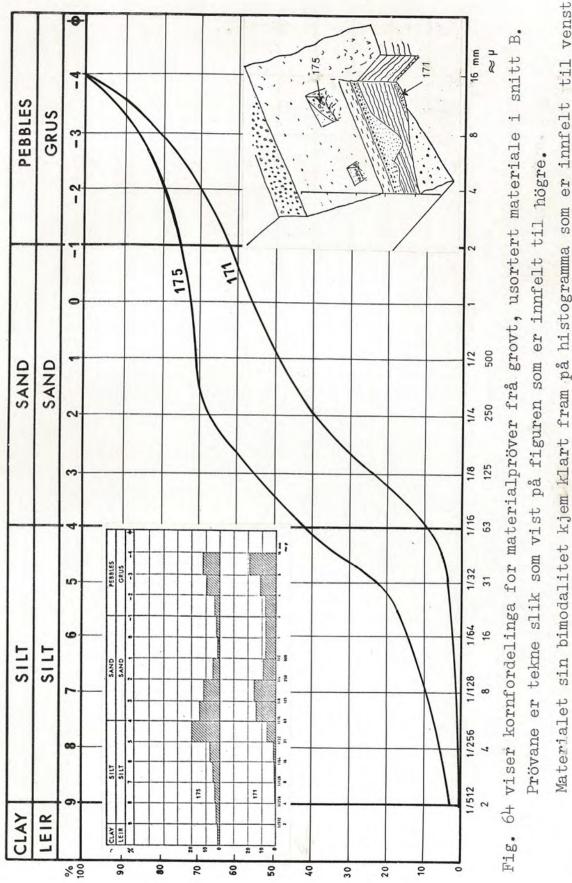
A. Snitt distalt for Mjeldheimsavsetningen, ved A på Fig. 60. B. Snitt ved B på Fig. 60.

Fig. 62. Laminert silt, snitt B.

Fig. 63. Grop uterodert i laminert silt og fylt med homogen sand.

Materialet sin bimodalitet kjem klart fram på histogramma som er innfelt til venstre.

Fig. 65. Moreneblokk framfor snitt B, Mjeldheim.

$$2m \xrightarrow{20^{\circ}N}$$

$$2m \xrightarrow{\circ}$$

$$Grus \xrightarrow{\circ}$$

$$Grus \xrightarrow{\circ}$$

$$3m \xrightarrow{\circ}$$

$$5m \xrightarrow$$

Fig. 66. Snitt i avsetningen ved Trollskardsbekken.

Fig. 67. Snitt i siltmateriale ved Leirvika, Arnavågen.

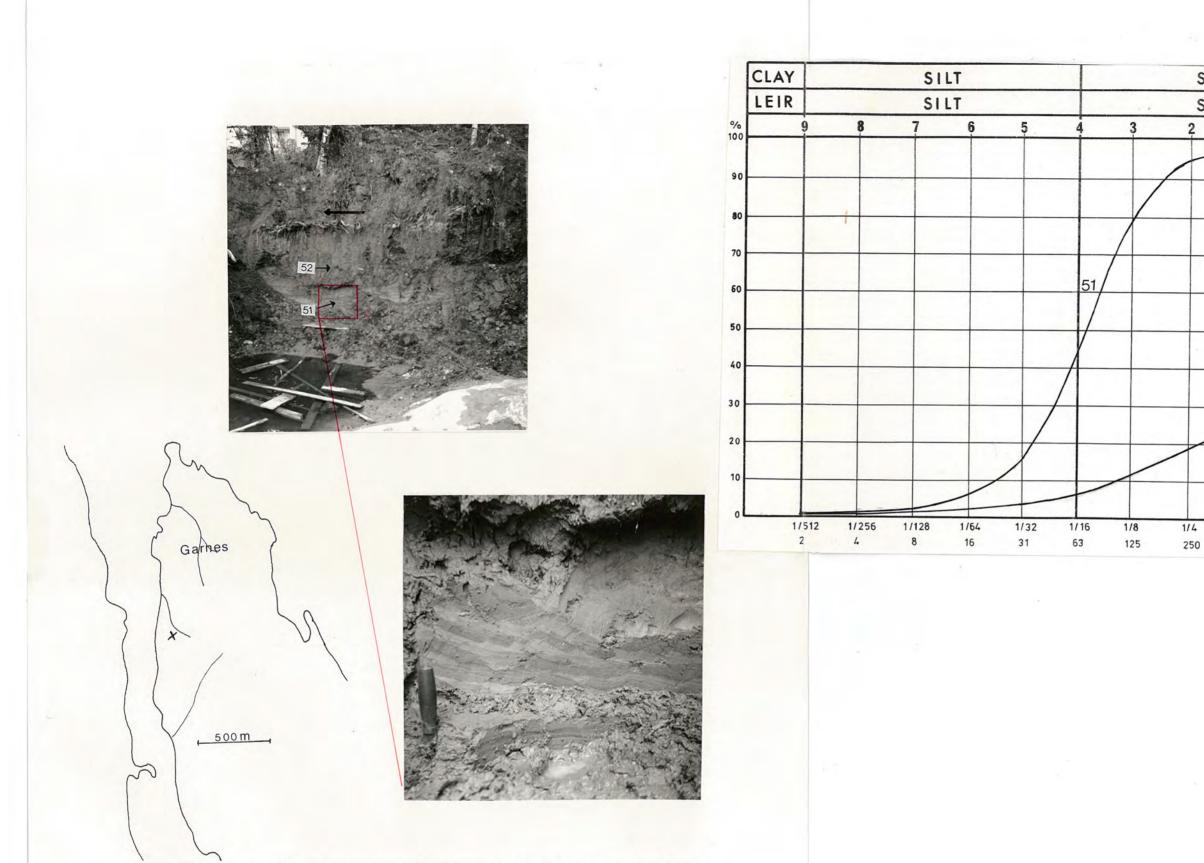
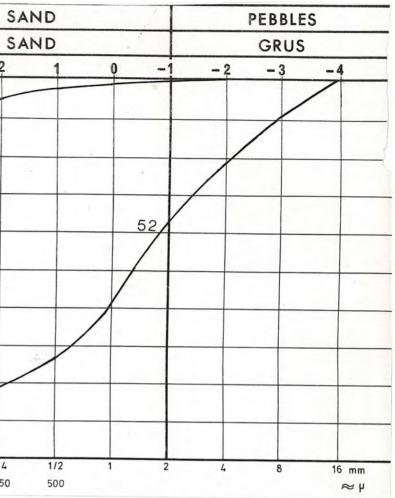

Fig. 68. Finmateriale med forkastningar under usortert materiale, Garnes. Lokaliteten er avmerkt med kryss på kartskissa.

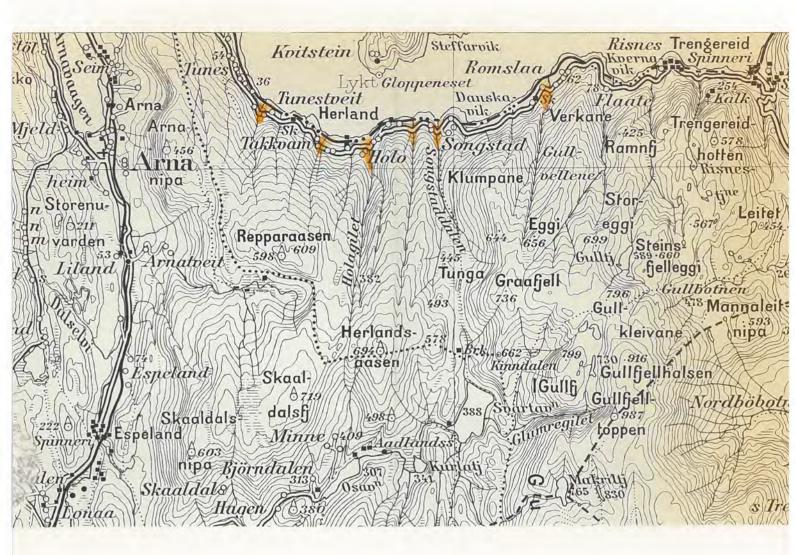

Fig. 69.

Avsetningar framfor sidedalar til Sörfjorden.

Fig. 70. Avsetningen ved Tunestveit, sett mot sör, oppover den jamne overflata. Til högre i framgrunnen snittet ved riksvegen (Fig. 71). Foto: E. Sönstegaard.

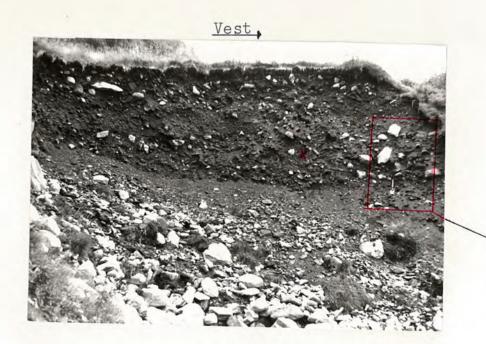

Fig. 72 A

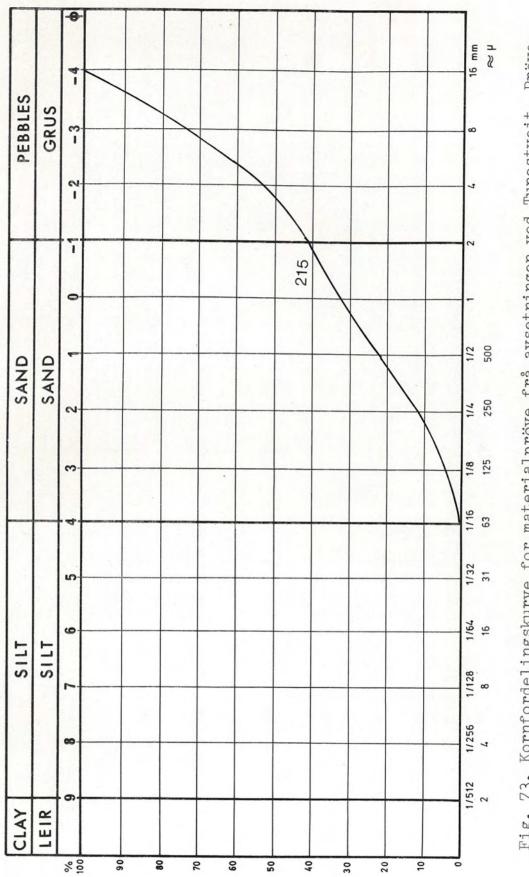
Fig. 71. Snitt i avsetningen ved Tunestveit. Toppen av snittet ligg 62 m o.h. Heilt til venstre ser vi litt av erosjonskanten ned mot bekken.

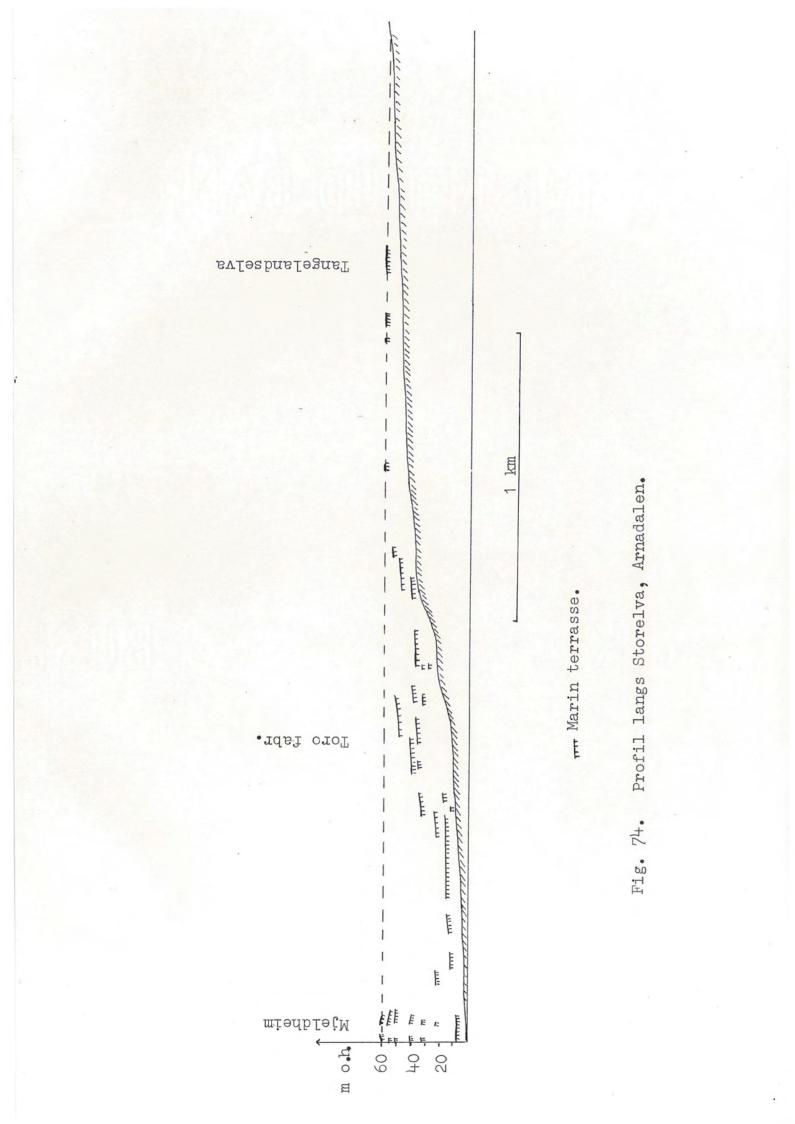
Fig. 72 A. Detalj i snittet, Fig. 71.

Fig. 72 B. Blokker framfor det same snittet.

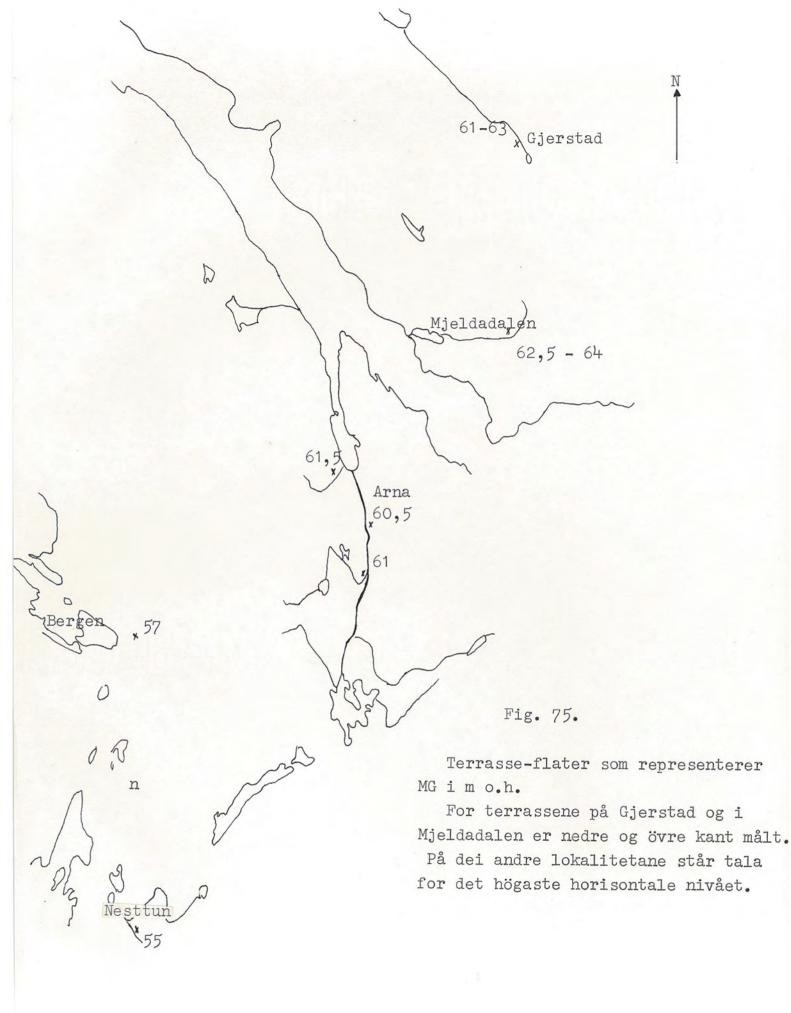
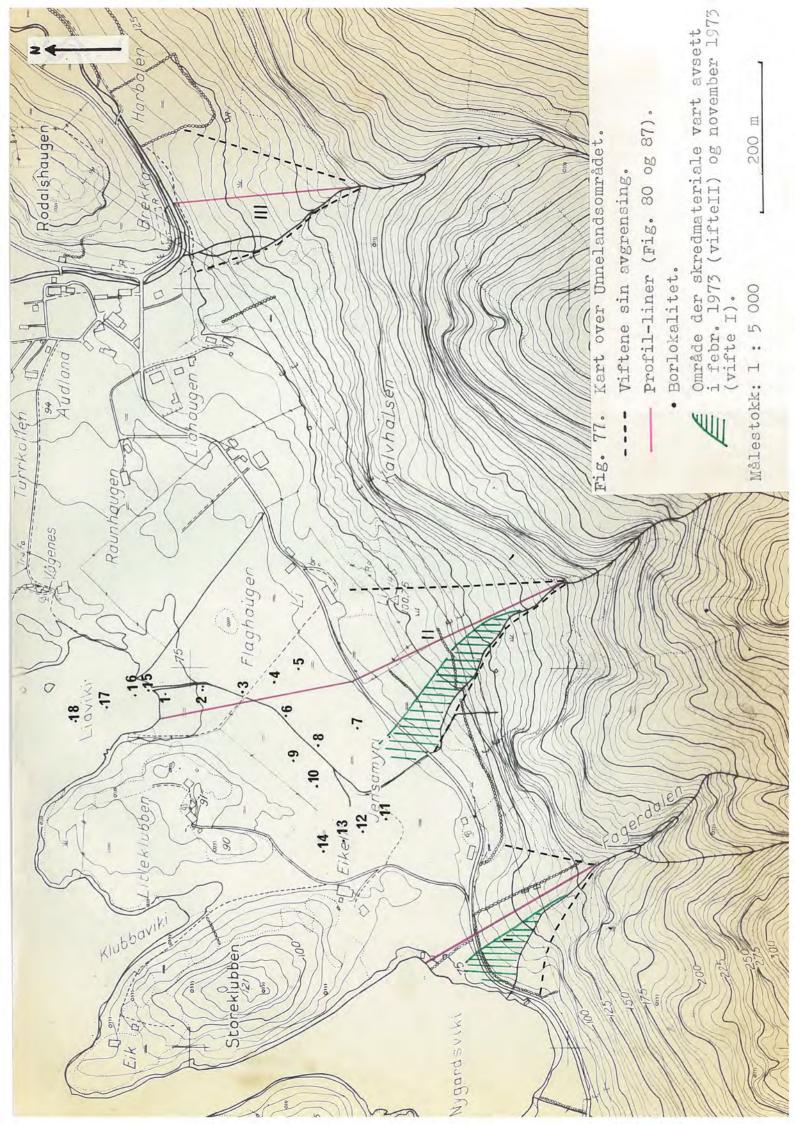

Fig. 76. Fjellsida sör for Haukelandsvatnet. Dei vifteforma avsetningane er merkte med romertal. Vifte I ligg like til högre for bilet-kanten.

.Fig. 78. Vifte I.

Fig. 79. Snitt ved bekkefaret, nær rotpunktet for Vifte I.

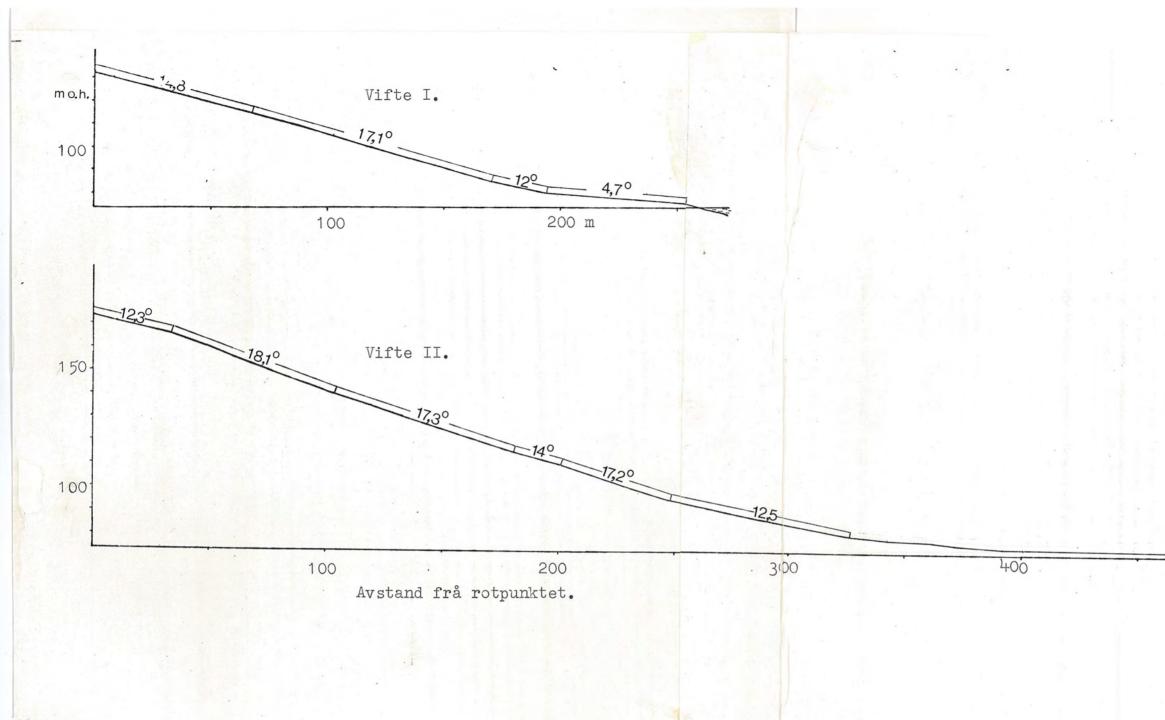

Fig. 80. Profil langs vifte I og II, teikna etter kart i målestokk 1:1000. Profil-linjene er lagde slik som vist på Fig. 77.

Haukelandsvatnet 500 m ----

Fig. 81. Vifte II. (Foto: Inge Aarseth.)

Fig. 82 og 83. Grovt, steinrikt materiale ved bekken i den sentrale delen av vifte II.

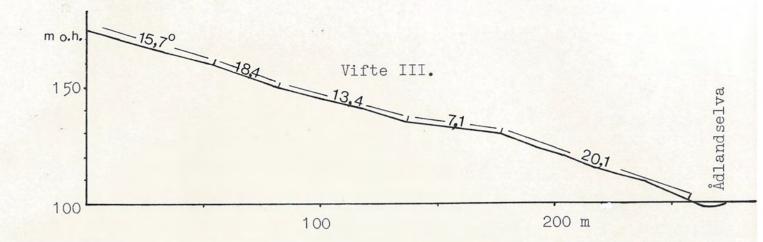
N .3029 0" 8,68 5000 - Sandan Sandar 101.11 3030 97.92 90 10000 A 3028 чис 01 * * * * 555555 5555 110 to a second second and the states ****** 30 344 110 3 Fig. 84. Erosjonsspor på vifte II. Målestokk: 1 : 1000.

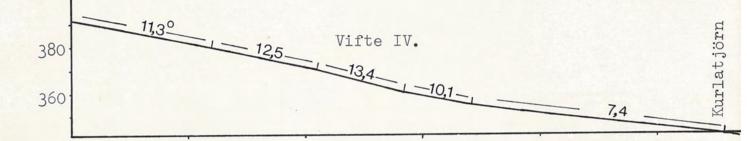

Fig. 85. Vifte III. I bakgrunnen Rambjörsgilet med ryggeforma morenemateriale i den austre dalsida. (Foto: I. Aarseth.)

Fig. 86. Vifte III. Legg merke til konsentrasjonen av store blokker sentralt på vifta. Stipla line: Bekkelöp frå för 1944.

Fig. 87.

Lengdeprofil for vifte III og IV. Profilet for vifte III er teikna etter kart i målestokk 1:5000, og for vifte IV etter kart i målestokk 1:10 000.

Fig. 88. Vifte IV. (Foto: I. Aarseth.)

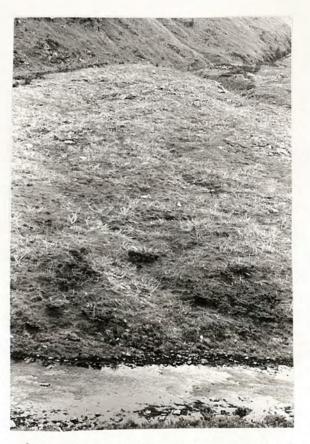

Fig. 89. Vifte IV. Legg merke erosjons-spora på overflata.

Fig. 90. Nedskjæring i lausmateriale nær rotpunktet til vifte IV. I framgrunnen er det fast fjell i bekkelöpet.

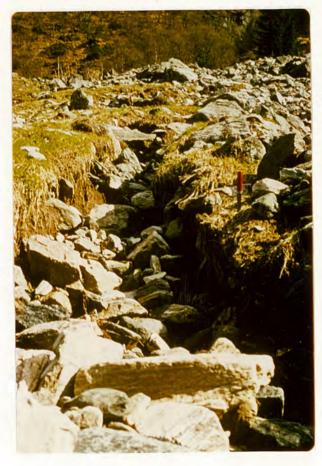

Fig. 91. Flaumlöp, vifte II.

Fig. 92. Vifte I. Den stipla lina markerer dei to gjela ovanfor vifta.

Fig. 93. Staden der dei to gjela ved vifte I mötest. Legg merke til dei mosegrodde steinane i gjelet til venstre (det austlegaste), og det "friske" materialet i gjelet til högre.

Fig. 94. Merker etter siste flaumskred i gjelet ved vifte I.

Fig. 95. Trang canyon. Gjelet ved vifte I.

Fig. 96. Nedre del av gjelet ved vifte II.

Fig. 97 og 98. Vitra fjell nær botnen av gjelet ved vifte II.

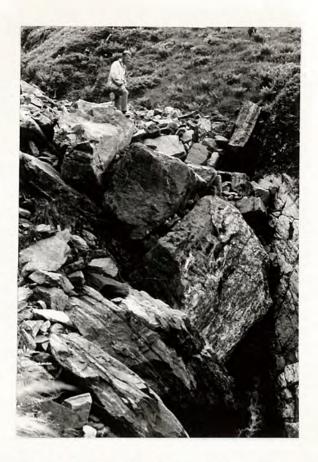

Fig. 99. "Blokk-demning" i gjelet ved vifte II.

Fig. 100. Stein- og blokk-konsentrasjonen bak den same demningen.

Fig. 101. Reinspylt bekkefar. Sett oppover gjelet ved vifte II.

Fig. 102. Den trange canyonen ved vifte II.

Fig. 103. Vitring i fjellsida övst i gjelet ved vifte IV.

Fig. 104. Skredgrop nedst i morenerygg i Rambjörsgilet. (Ryggen midt på Fig. 27.) Fotoretning mot sör.

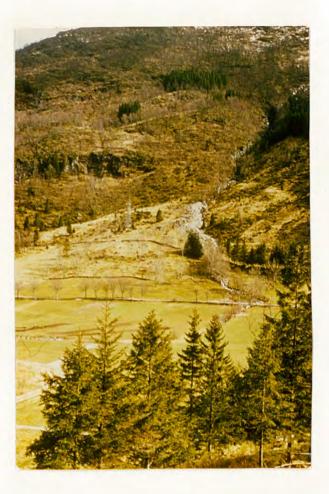

Fig. 105. Vifte II etter flaumskredet i febr. 1973.

Fig. 106. "Ferskt" stein- og blokkrikt flaumskredmateriale på den övre delen av vifte II.

Fig. 107. Merke etter siste flaumskred.

Fig. 108. Nedskjering nær rotpunktet.

Fig. 109. Finare materiale distalt i vifta. I framgrunnen ein kunstig sedimentasjonsdam.

Fig. 110. I flaumskredmaterialet ligg ein del trestammer som er förde ut på vifta. Nokre av dei störste er merkte med pil.

Fig. 112 -

Fig. 111. Skredgrop i gjelet ved vifte I.

Fig. 112. Snö dekt av stein og grus i det same gjelet.

Fig. 113. Skredmassar på vifte I. Biletet er teke sommaren 1974.

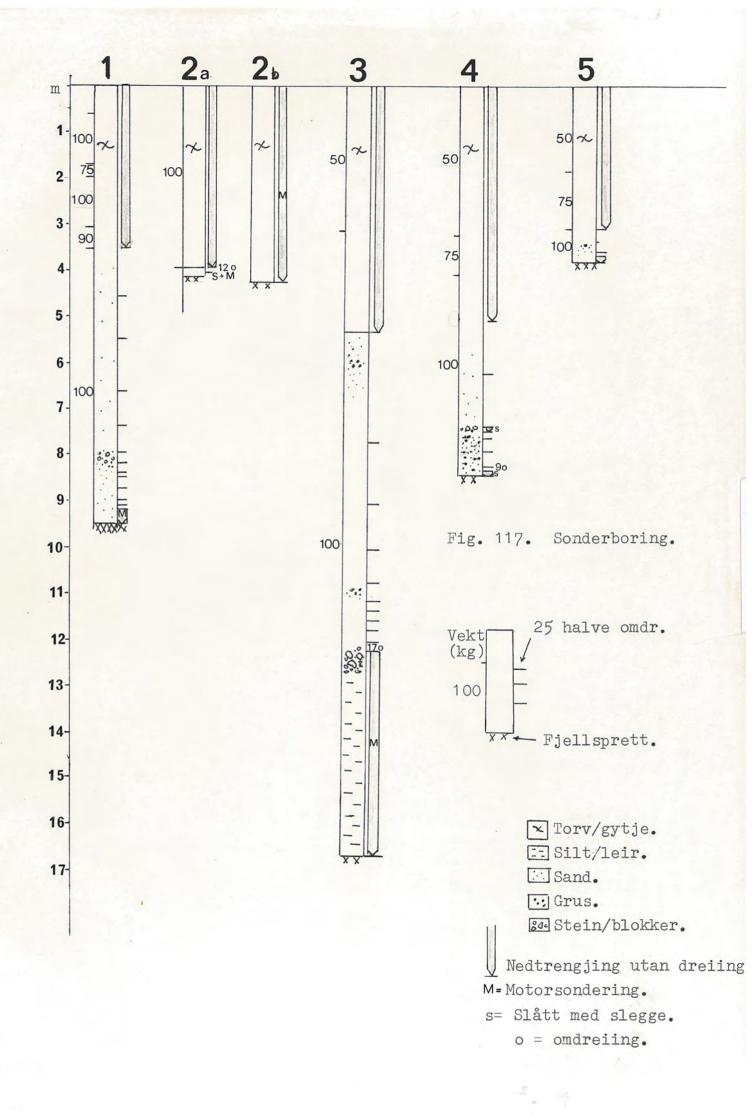
Fig. 114. Vifte I för flaumskredet 1973.

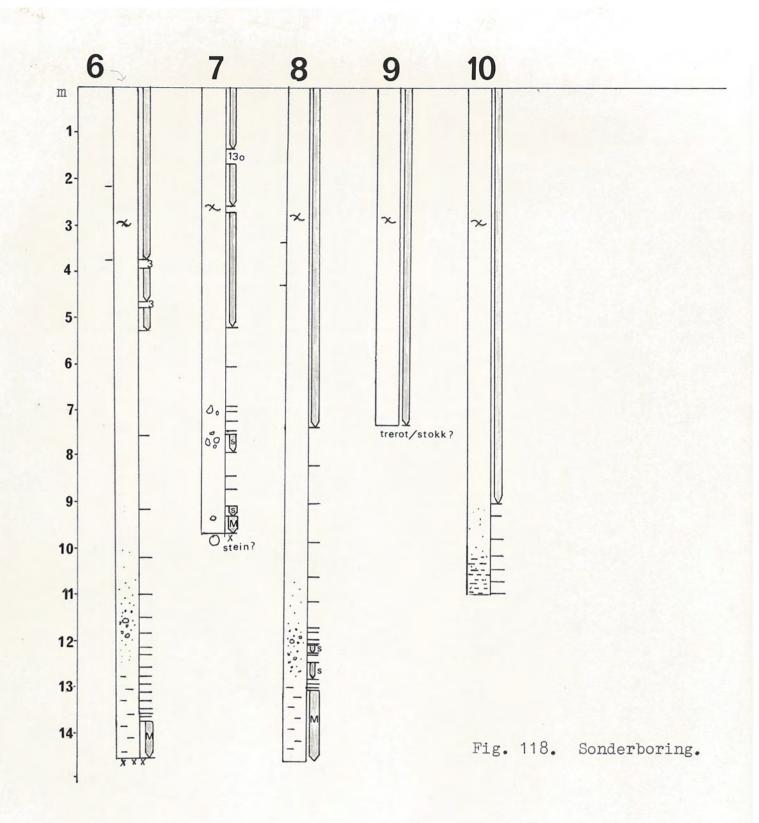

Fig. 115. Vifte I etter flaumskredet 1973. Den stipla lina markerer grensa for det arealet som vart dekt av skredmateriale

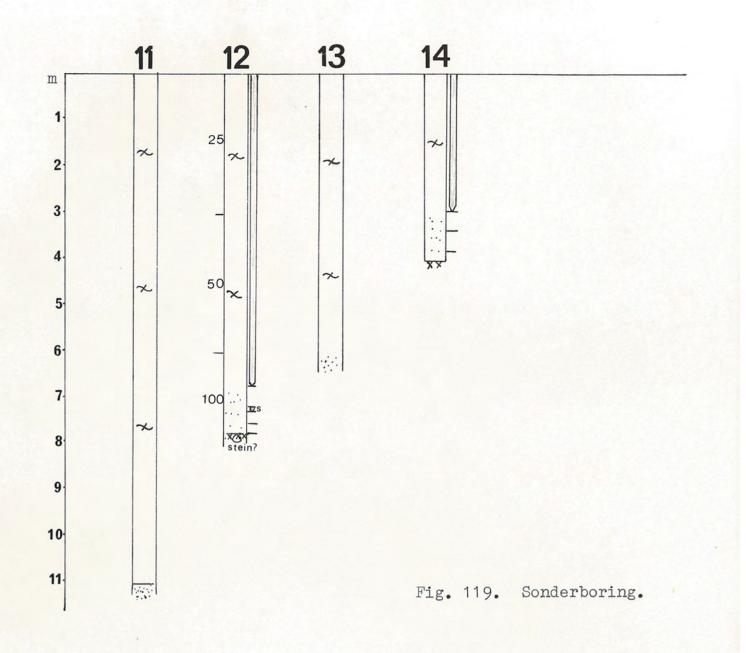

Fig. 116. Erosjonsrenne på vifte I, danna av siste flaumskred. Biletet er teke dagen etter skredet gjekk. (Føto: Bergens Tidende.)

nk

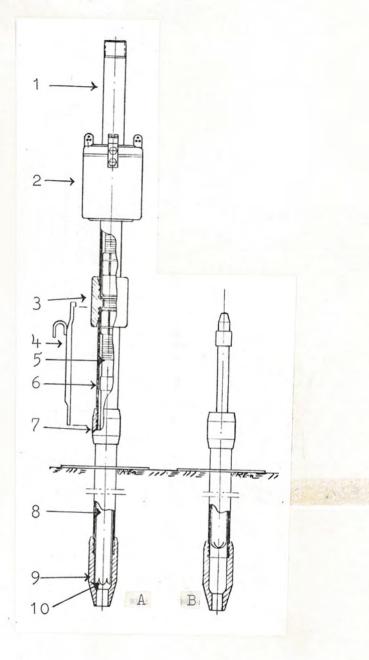

Fig. 120. Skissen viser korleis tubkjerneboret er bygd opp.
1. Styreröyr. 2. Lodd. 3. Slagdyne. 4. Justeringsmål.
5. Innerröyr. 6. Ytterröyr. 7. Muff. 8. Prövehylse-mantel.
9. Borspiss. 10. Lukkemekanisme.

A åpen, og B lukka prövetakar.

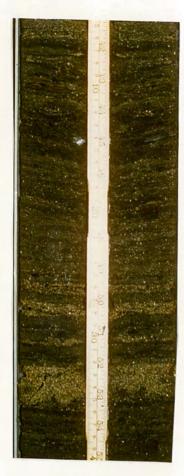

Fig. 121. Tubkjerneboret framfor vifte II.

Fig. 122. Tubkjerneboret blir slått ned.

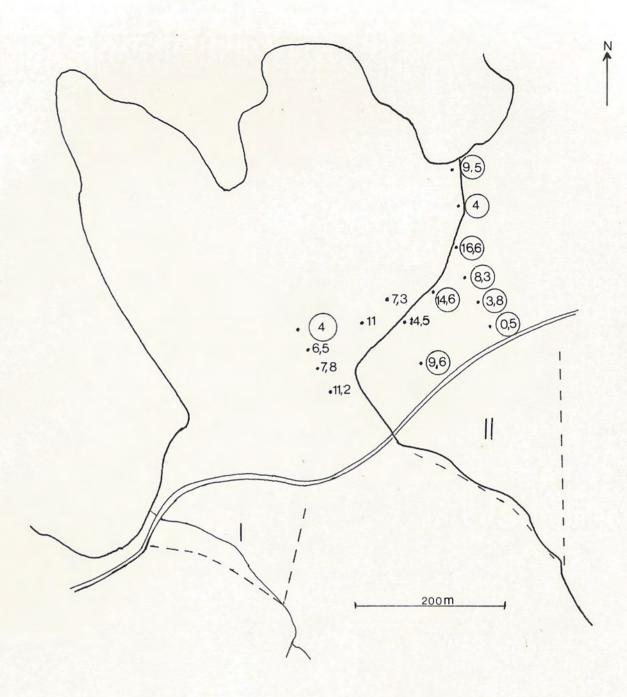
А

В

Fig. 123.

A. Pröve som er teken med tubkjernebor. Laga er blitt nedböygde nær kanten av pröveröyret.

B. Pröve som er teken med 54 mm prövetakaren. Laga er her uskipla.

Tal i sirkel: Djupn til fast fjell, event. stor stein/blokk. Andre tal: Ikkje "fjellsprett".

Fig. 124. Figuren viser den djupna som vart sonderbort for kvar borlokalitet. (I meter)

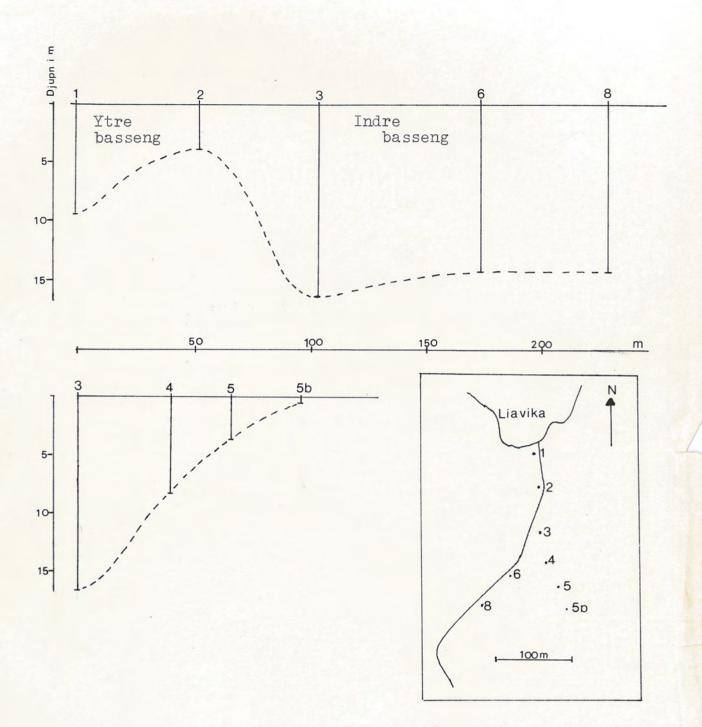
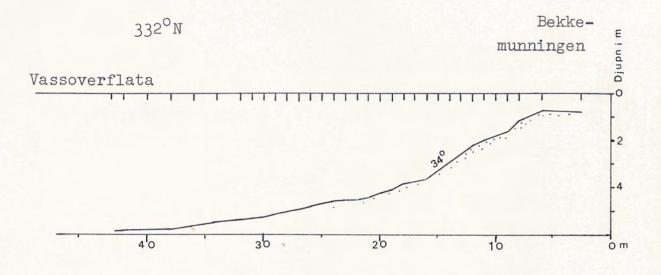
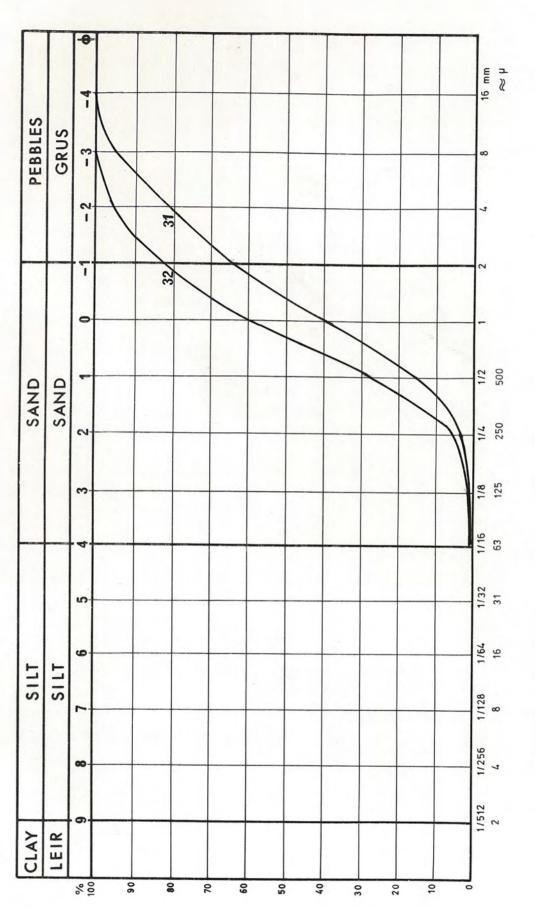

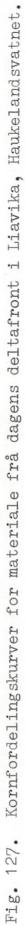
Fig. 125. Profil teikna på grunnlag av resultata frå sonderboringane. På lok. 8 nådde vi ikkje fast fjell, så her er bassenget djupare enn det figuren syner.

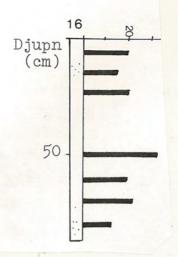

Fig. 126.

Figuren viser dagens deltafront. Dei vertikale strekane övst markerer opploddingspunkta.

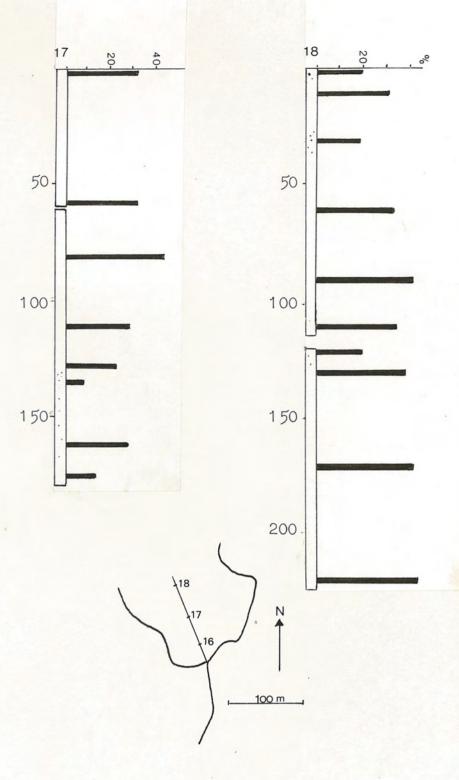
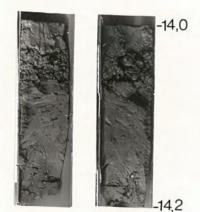

Fig. 128. Histogramma viser glödetapet for kjerneprövar frå bunn-sedimentet i Liavika. Borkjernane er tekne slik som vist på kartskissen.

A

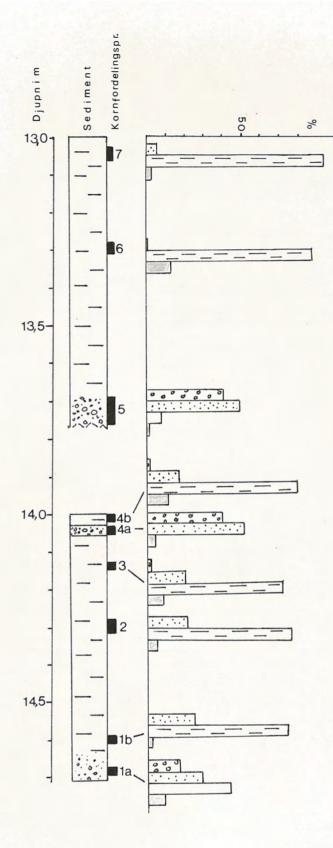
Fig. 129. Borkjernar frå det submorene materialet.

A. Kjernepröven mellom 14,2 og 14,0 m u.o.

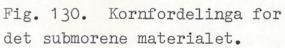
B. Kjernepröven mellom 13,75 og 13,00 m u.o.

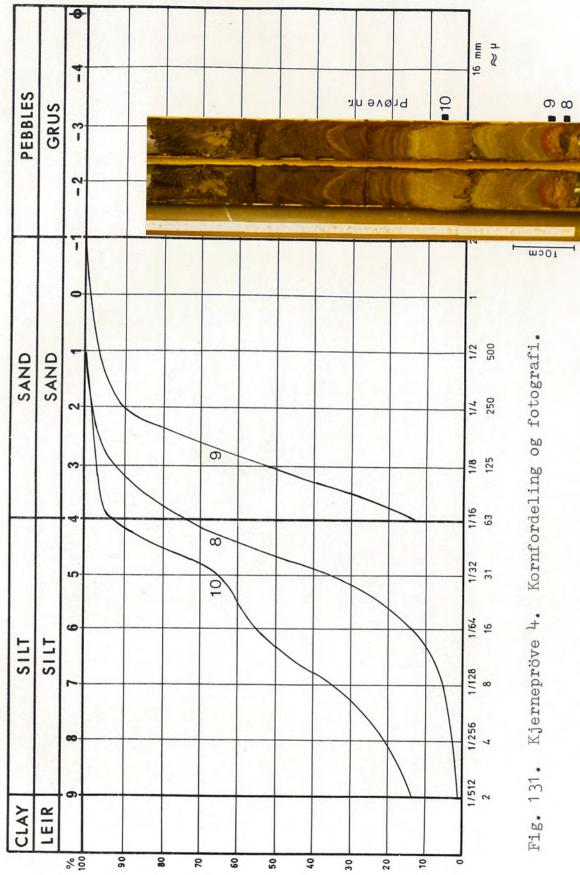

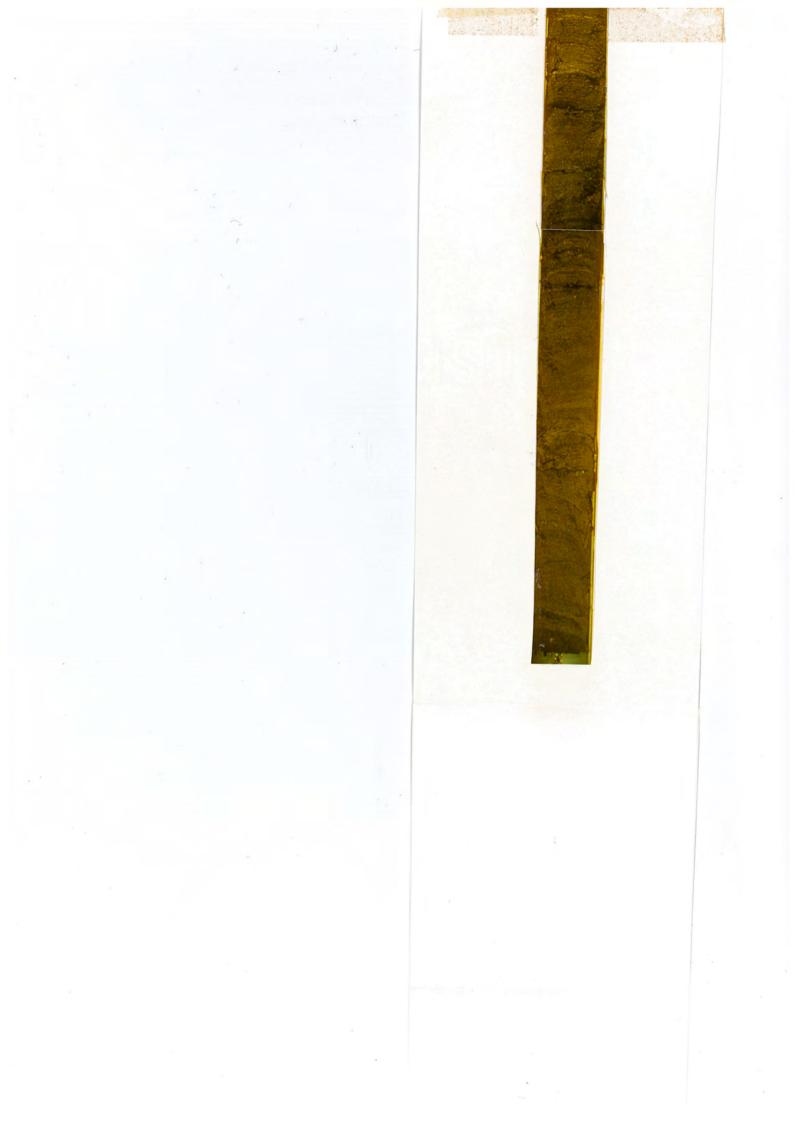
в

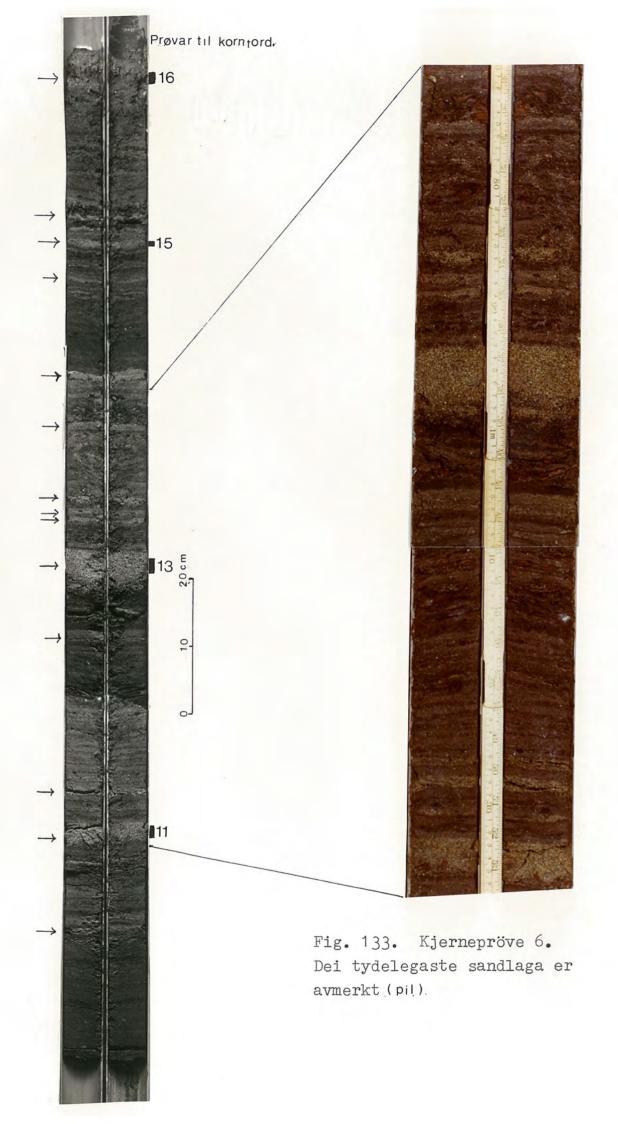

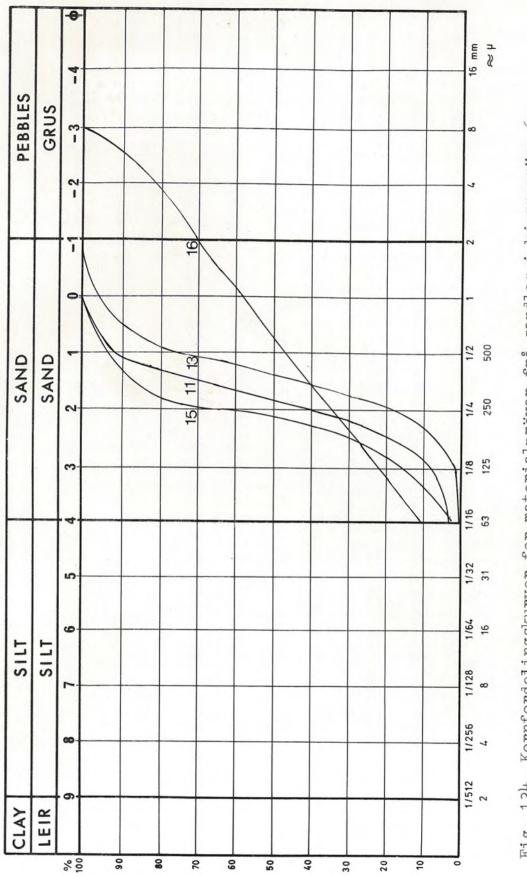
Fig. 132. Kjernepröve 5.

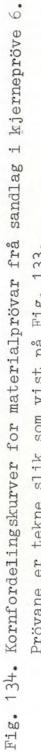
2,0 cm

0

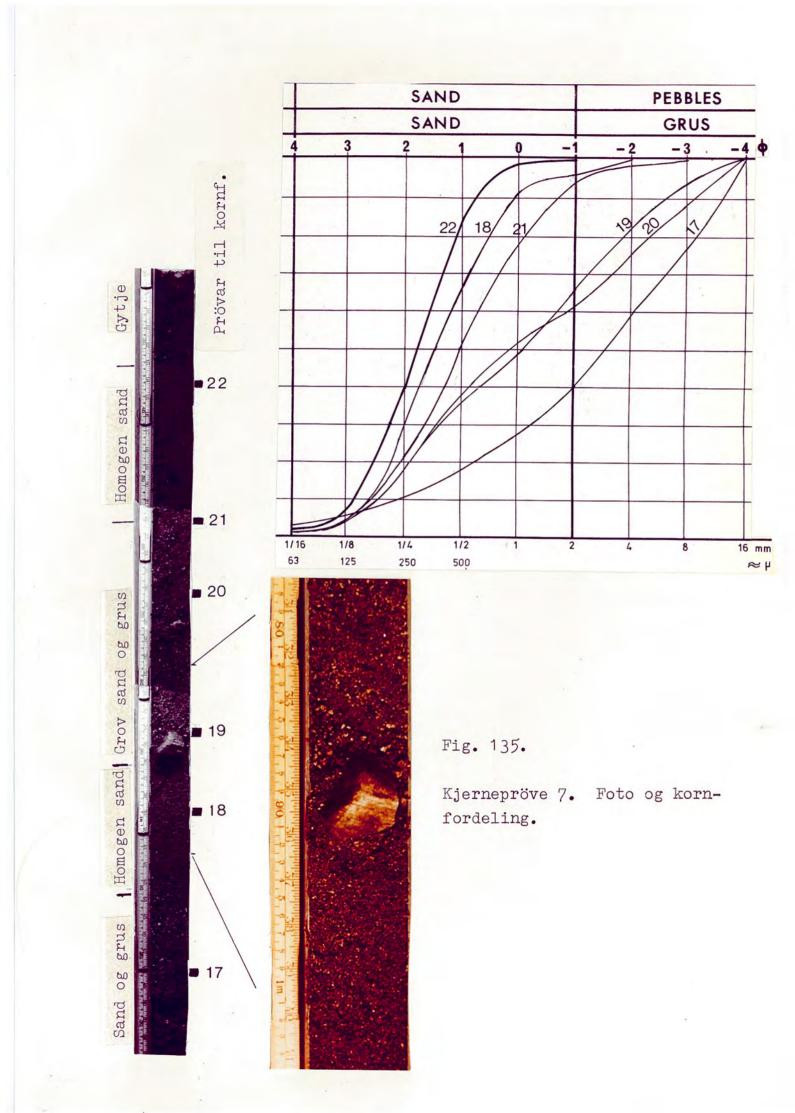
Pröven inneheld siltig gytje. Materialet er laminert på grunn av vekslande siltinnhald. Övst i pröven ligg nokre sandlag.

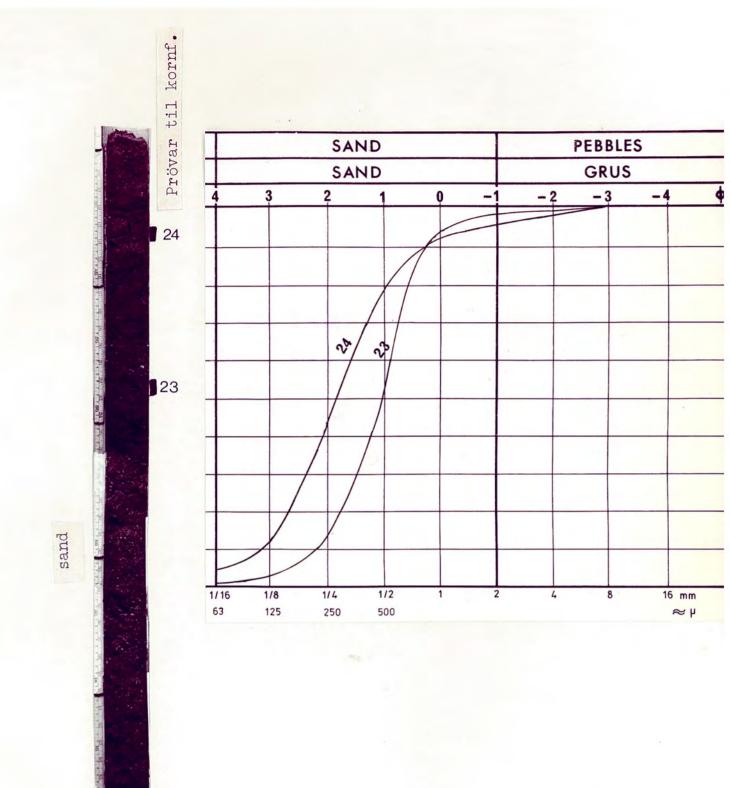

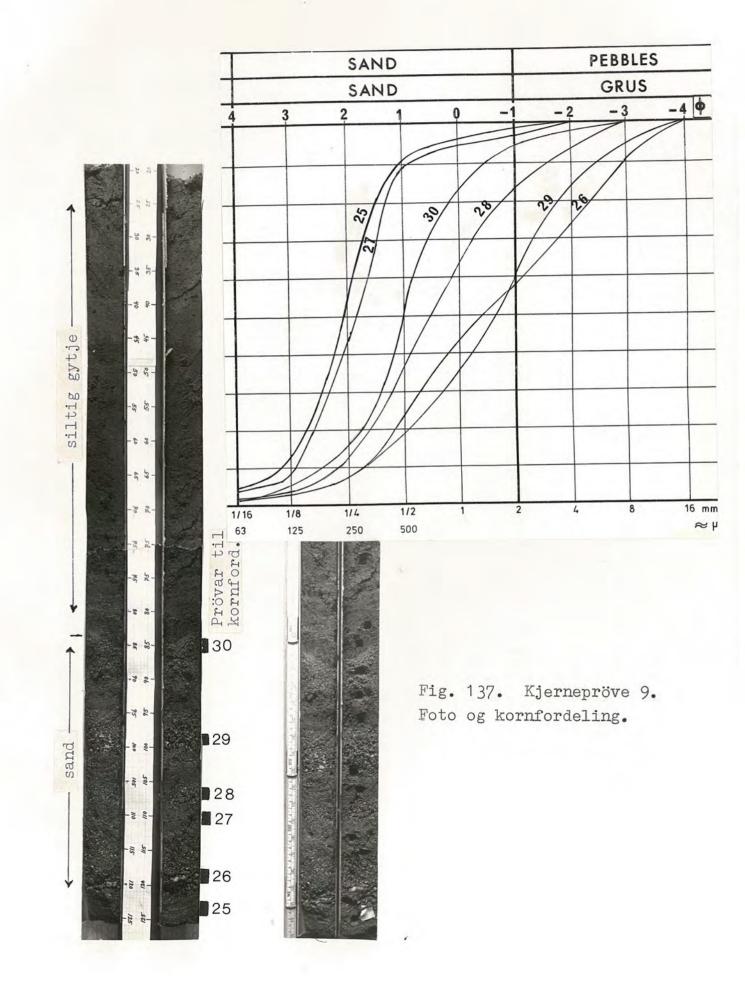
Prövane er tekne slik som vist på Fig. 133.

the office of the lot of the

Fig. 136. Kjernepröve 8. Foto og kornfordeling.

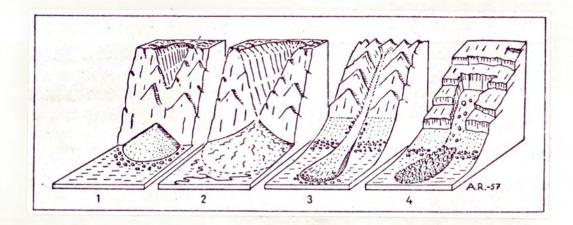

Fig. 138. Akkumulasjonsformer under bratte fjellsider: 1. Talus kjegle. 2. Alluvial vifte. 3. Lavine - blokktunge. 4. Steinskredtunge. (Rapp 1959)

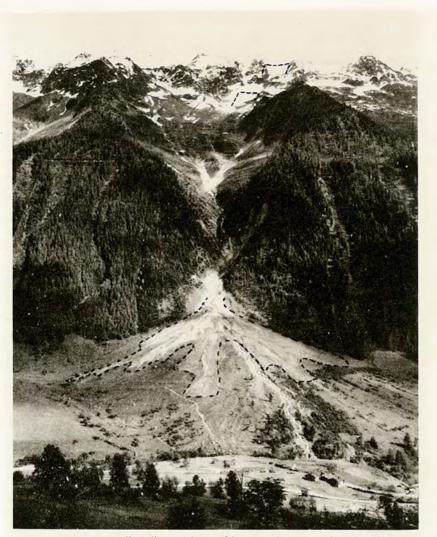

Fig. 6. Alluvialkon med stor, flikig smutslavin, Lötschental. Bilden visar den NV-exponerade sluttningen vid Wiler med toppen Wilerhorn (3 300 m) överst i mitten, där under en trattformig nisch med en djup ravin, som mynnar på alluvialkonen. Lavintungan har markerats med streck. De streckade ytorna nära toppkammen anger två av utlösningsställena för lavinen. Märk även de trekantiga dalsporrarna med lavingator i skogen. A. R. 2/7 1957.

Abb. 6. Schwemmkegel mit Schmutzlawine vom 13.6.1957. Lötschental.

Fig. 139. Vifte i Lötchental, Schweiz (Rapp 1958).

Fig. 140. Taluskjegler under vest-sida av Gullfjellet.

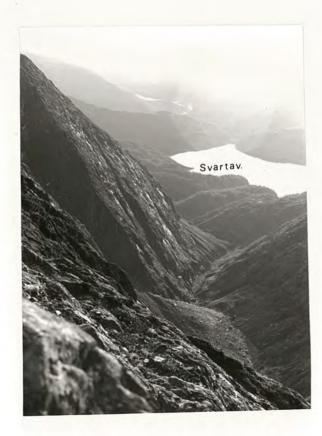
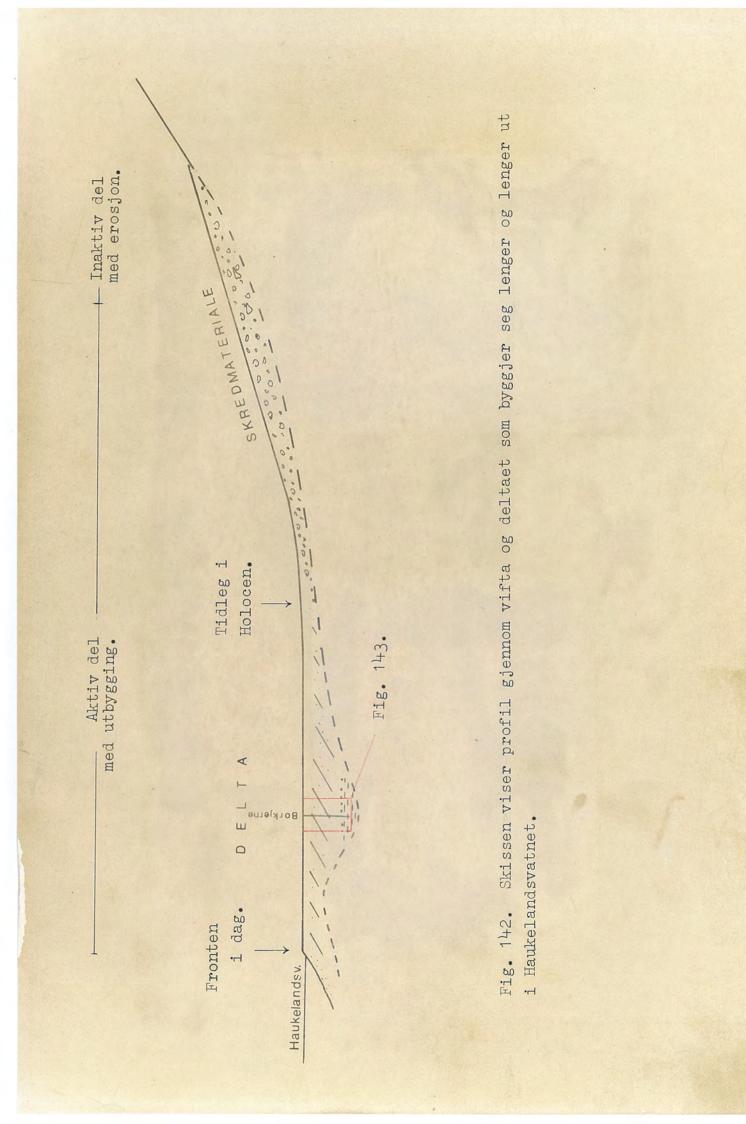

Fig. 141. Taluskjegle i Glimregilet, aust for Svartavatnet.

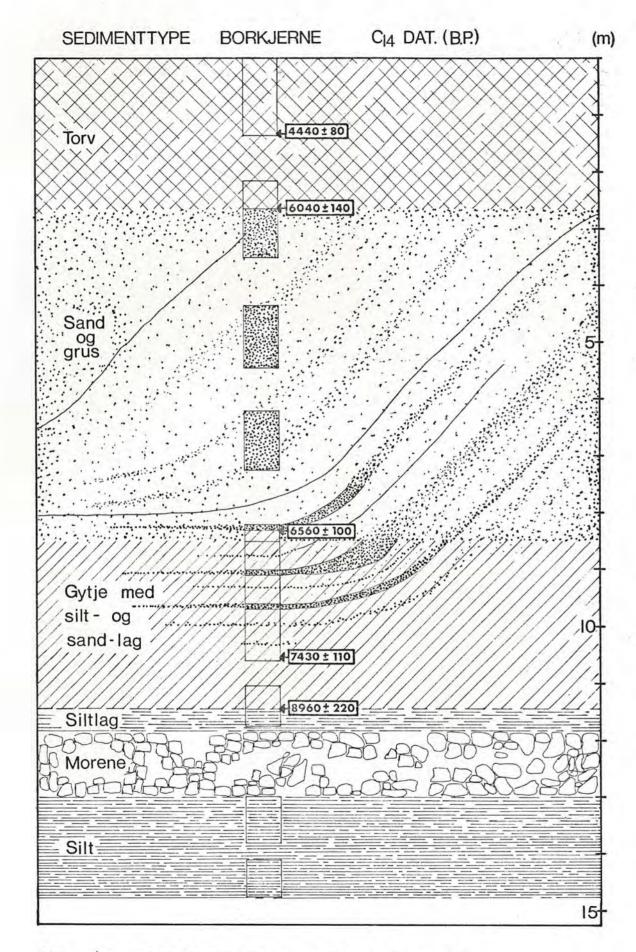
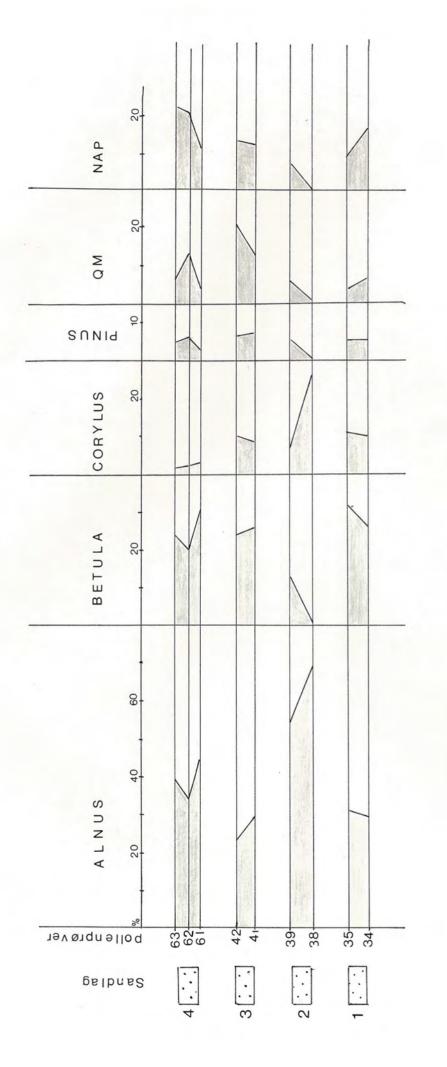
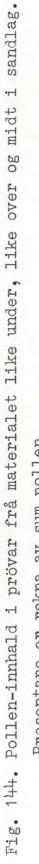

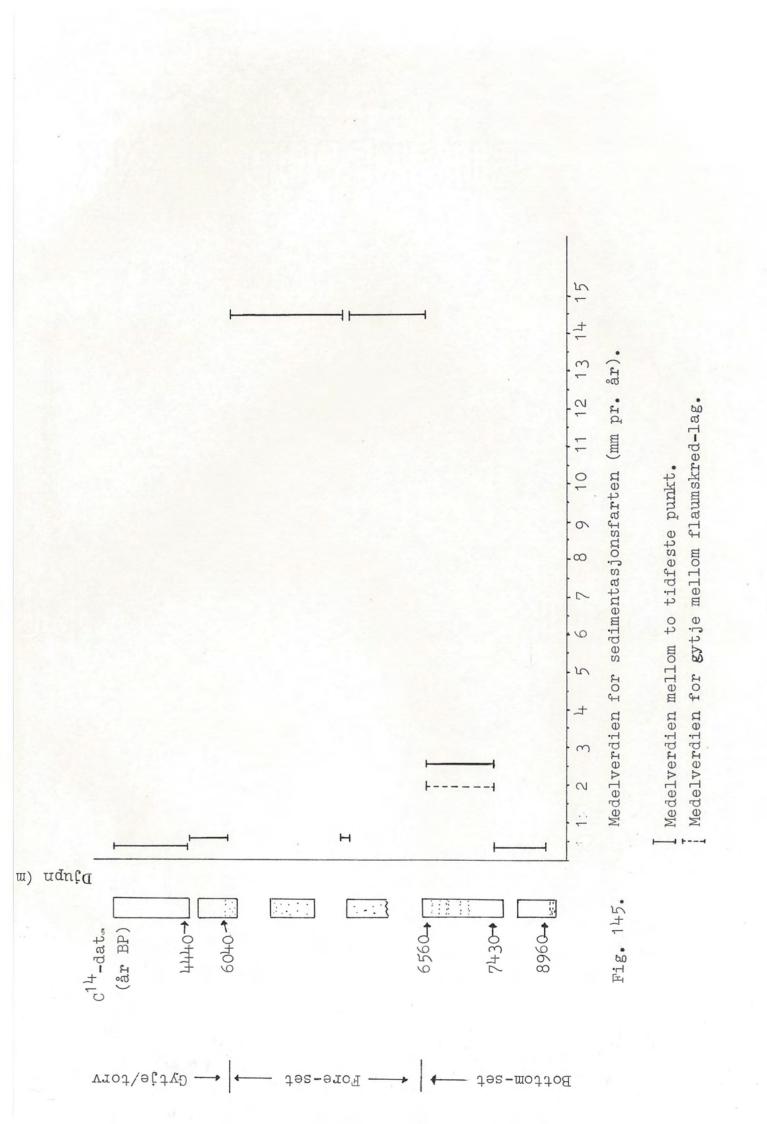
Fig. 143. Utsnitt av lengdeprofilet, Fig. 142.

.

Prosentane er rekna av sum pollen.

Horisontal målestokk: 3 100 m SKREDMATERIALE B a l 0,0 .0. 0 ca.9500 11 ca.3000 6040[±]140 Fig. 146. Deltafrontens plassering, ¹⁴C-år før nåtid: 0 ca ' Haukelandsvatnet

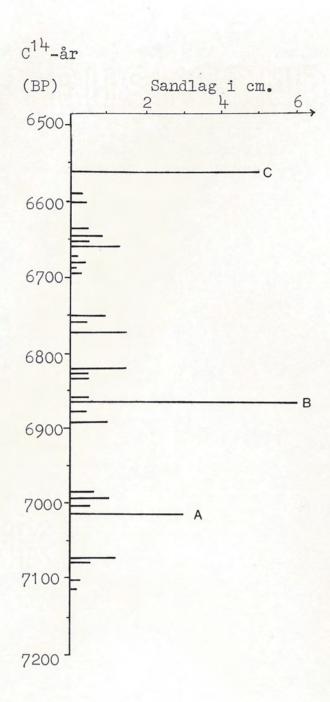

Fig. 147. Flaumskredlag i kjernepröven mellom 10 og 8 m u.o. Laga er daterte ved hjelp av den sedimentasjonsfarten som er rekna ut for gytja mellom to C^{14} -daterte prövar (T-1749 og T-1492).

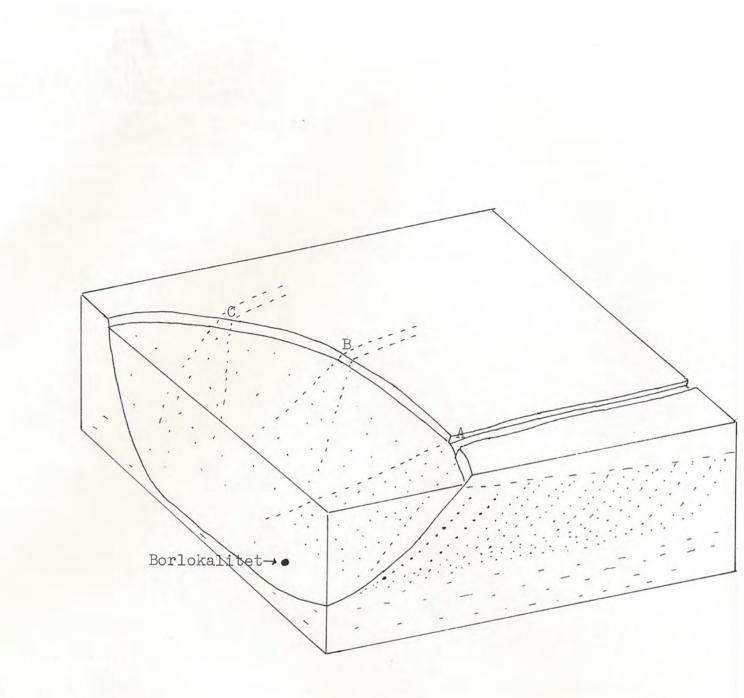

Fig. 148. Skissen viser om lag den plasseringa som deltafronten hadde i relasjon til borlokaliteten i den perioden sedimentet mellom 10 og 8 m u.o. vart avsett. A er det löpet bekken har hatt gjennom det meste av denne tida, men bekken kan og ha munna ut andre stader, som ved B og C. Stipling av eit areal framfor bekkemunningen er gjort for å visa at berre eit etter måten lite areal vil få tilfört sandmaterial frå bekken.

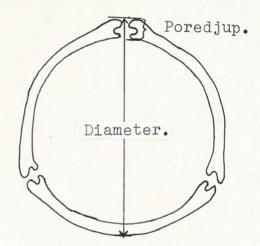

Fig. 149. Pollenkorn av Betula.

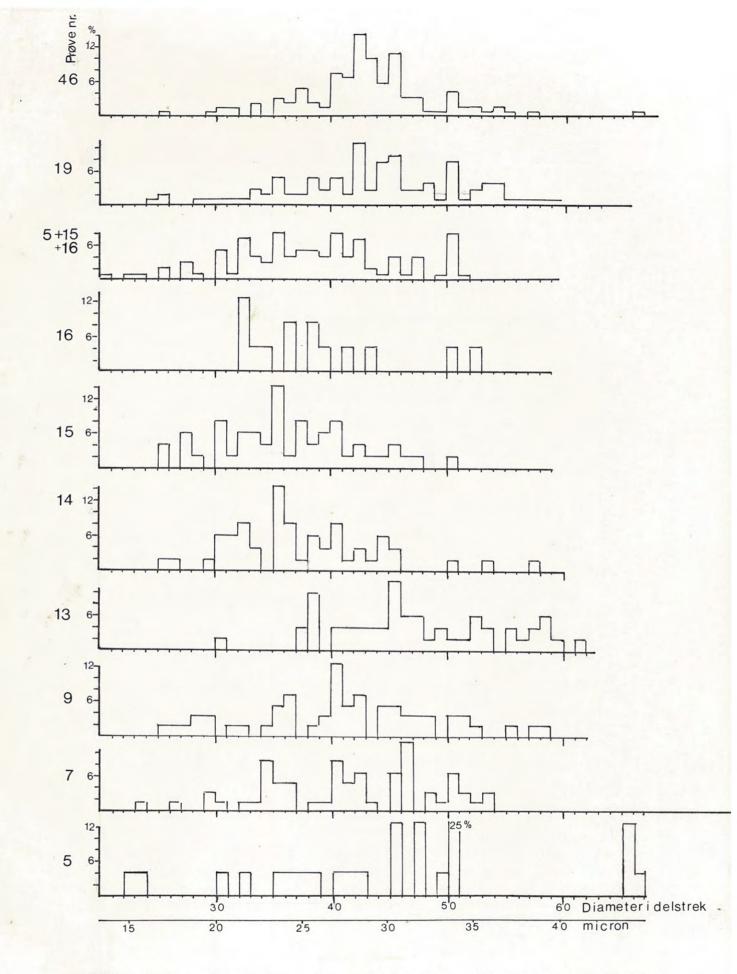

Fig. 150. Storleiken til Betulakorna. Prosentvis fordeling.

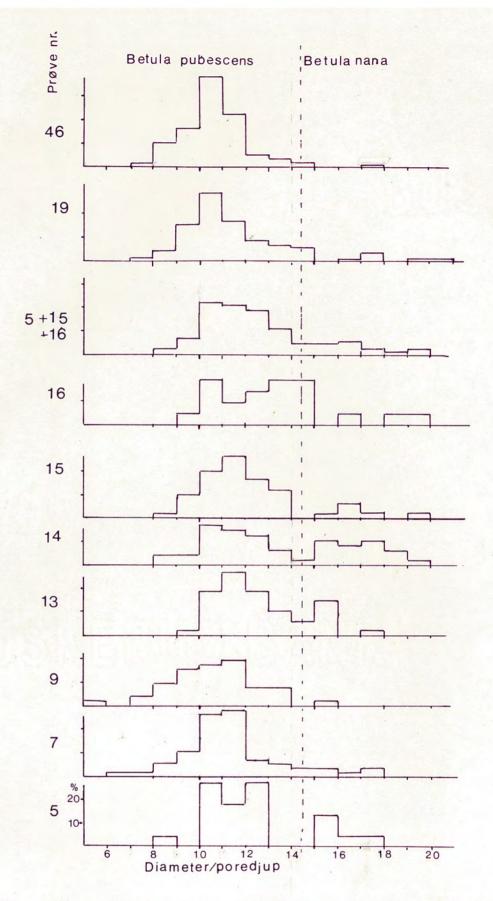
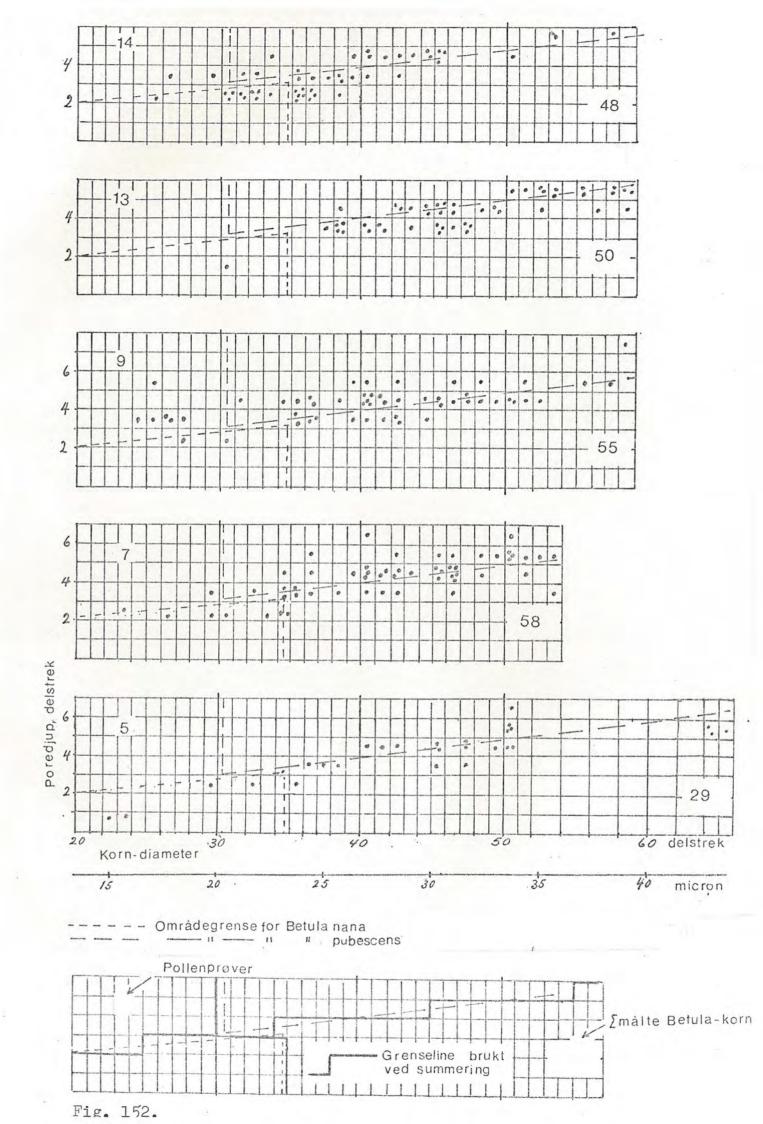

Fig. 151. Hövet mellom diameter og poredjup for Betula-korn. --- Sannsynleg grenseline mellom B. pubescens og B. nana.

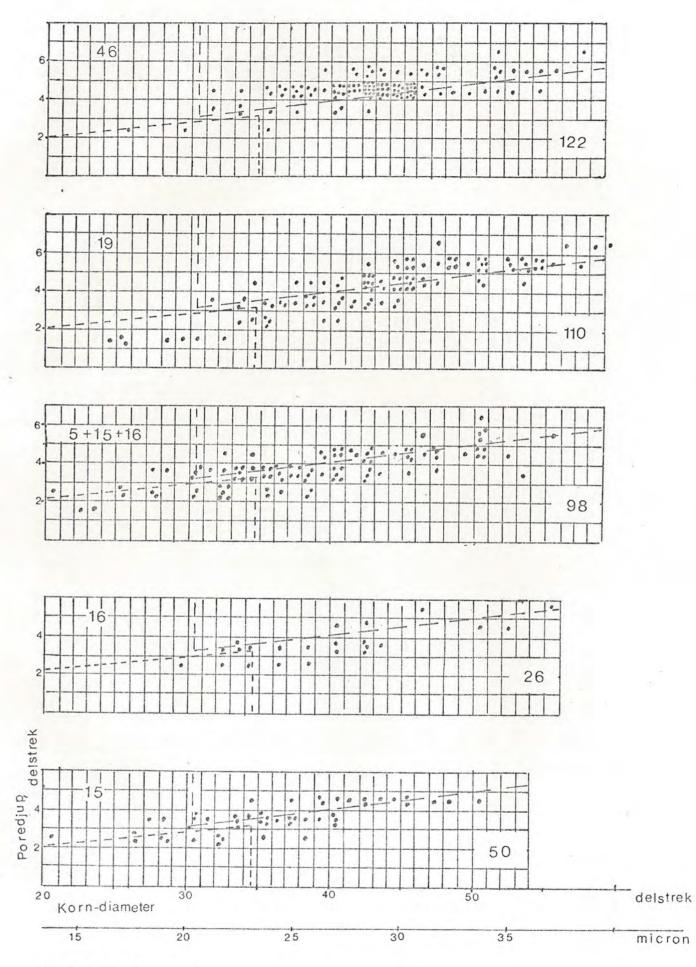
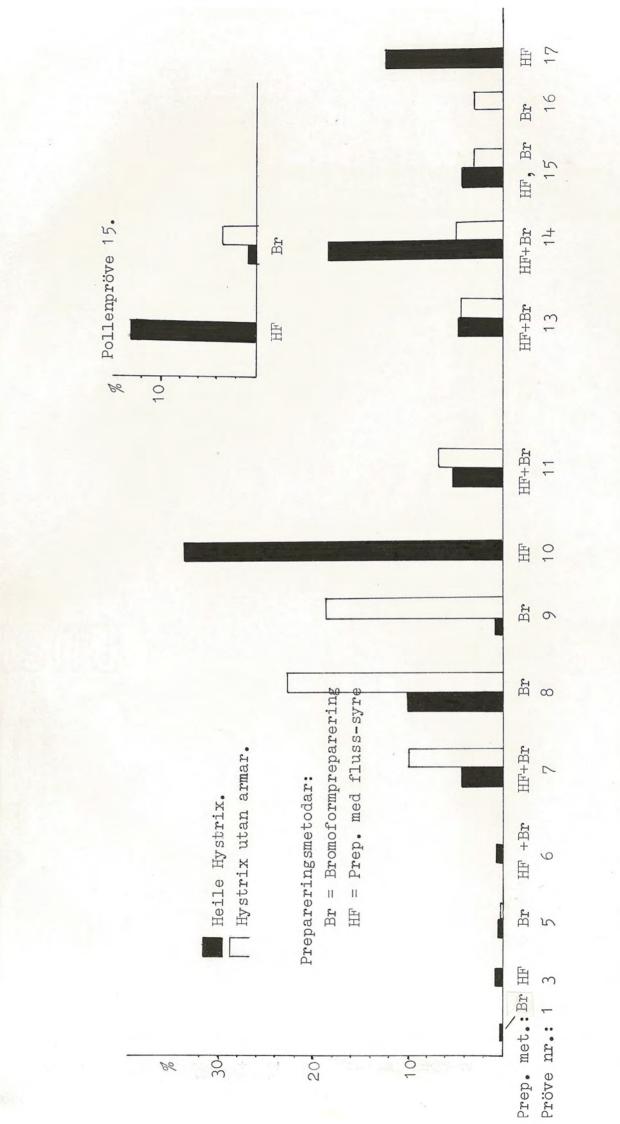

Fig. 152 (framh.)

Övst til högre er vist innhaldet Fig. 153. Hystrix-innhaldet, rekna i prosent av sum pollen + Hystrix. i dei to delane av pröve 15, som vart preparert på ulik måte.

1. Tidleg i Alleröd.

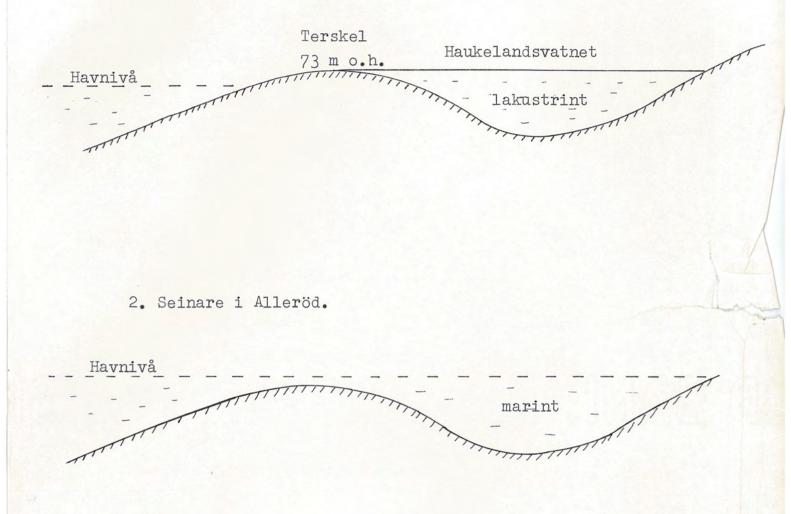

Fig. 154. Haukelandsvatnet i to periodar i Alleröd.

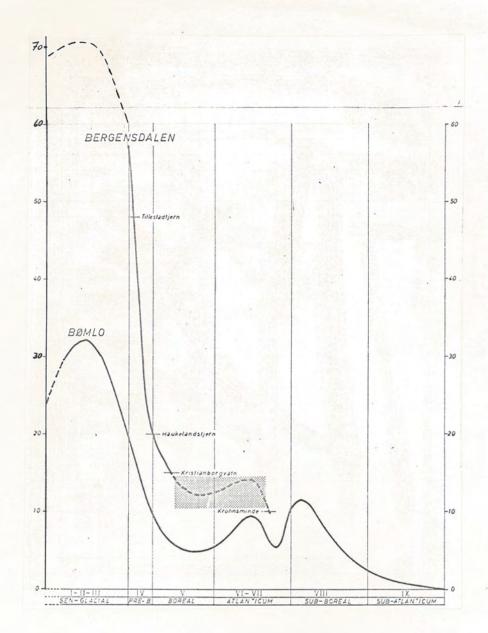

Fig. 155. Kurver for strandlinjeforskyvinga på Bömlo (Fægri 1944a), i Bergensdalen (Hagebö 1967) og på Unneland.

